ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ
…ՒԱ տար. 60 դ. ոսկեդր.
…ԱՄՍԵԱՅ 35 » »
…ՀՄՆ. տրկ. 4 տոլար
…ԱՄՍԵԱՅ 2,50 »
…Ի եւ ՊՐՍԿ. 1 Անգ. ոսկի
…եւ Տնօրէն՝ Հ. ՊԱԼԵԱՆ
…ԹԻ ՀԱՏԸ 3,50 Ղրուշ

ԱԶԴԱԿ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
14
ՕԳՈՍՏՈՍ
1929

«AZTAG»
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Gd. LIBAN
Directeur - Propriétaire
HAIG BALIAN

…ՐԻ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ — ԹԻՒ 223

…ՐԱԿԱՆ

ՄԱՐԴՈՒ ՊԱԿԱՍ

…ւ թերթերը շարունակ կը կրկնեն մեր գաղութի կարեւո… …նը և շուտով կը խանդավառուին մեր շրջանին մէջ կատա… …ռեէ հայանպաստ ձեռնարկով և գործով։

…ւ յօդուածագիրներ և հասարակական գործիչներ յաճախ …ադատեն մեր գաղութի անկազմակերպ և խառնակ վիճակը …ը կը տեսնեն լուրջ աշխատանքի։

…յց դժբաղդաբար մենք ոչ միայն յառաջ չենք նետեր մեր …, այլ տարուէ տարի աւելի անմխիթար և աւելի տխուր …անք մը կ'առնենք, և կորսուելու ու այլասերելու վտան… …օր քիչ մը աւելի կը մօտենայ մեզի։

…տասանմանէն արձակուած պարապ ճիչերն ու նետուած …ները ոչ կրնան փոխել երեւոյթները և ոչ ալ կը կշտացնեն …ները։ Հիմնական և գործնական քայլեր անհրաժեշտ են փ… …փրկութեան համար։

…չո՞ւ պահենք, մեր գաղութի վիճակը շատ հեռու է մխի… …ան ըլլալէ։ Ոչ նիւթական միջոցներ կան և ոչ ալ կարող …եր՝ մտածելու և դարման տանելու համար տիրող թշուառ… …ւնց և կարիքներուն։ Մարմիններ և աթոռներ մնացած են …նհատ անձնաւորութեանց ձեռքը։ Տեսակ մը անիմաստ ան… …հուլթիւն և թերահաւատութիւն կը տիրէ բոլորին մէջ։ …թիւ անհրաժեշտ և կենսական աշխատանքներ կան կատա… …ք, բայց կը մնան երեսի վրայ և ոչ ոք կը հետաքրքրուի …մով։

…րիւր հազարէ աւելի հայութիւն մը կը գտնուի այս գա… …մէջ և բոլորին ալ տեղացի արձանագրուած ըլլալով կը վայե… …ղաքացիական բոլոր իրաւունքներէ։ Հազարաւոր որբ երի… …դութիւն մը որբանոցներէ դուրս ելած, առանձին գործի …րձած են, որոնցմէ շատեր կը գտնուին բարոյական մխի… …թեան կարօտ վիճակի մը մէջ։ Հակառակ երկու տարիէ …եղաւորման համար թափուած աշխատանքներուն, գեռ … 1000 հոգի անզաւորուած են հիւսիսային Սուրիոյ Հայ… …գիւղերուն մէջ, որովհետեւ մեր բոլոր յոյսերը դրած օտար… … վրայ, կ'սպասենք որ ուրիշներ հոգան այսքան լայնատա… …շուառութեան մը դարմանը։

…միրաշխութեան և համագործակցութեան կարեւոր գործը …նելու համար ոչ մէկ ձեռնարկ տեղի ունեցաւ։ Կրթական …ալ անկազմակերպ և անտիրական վիճակ մը ունի, վարիչ …նի մը պակասին հետեւանքով։ և կարգ մը շրջաններու մէջ այն …ան յառաջ գացած է ցրուածութիւնն ու անորոշութիւնը, …աքանչիւր Հայրի. Միութիւն հիմնած է առանձին վարժա… …ը։

…եւորդ է երկարել շարքը մեր ցաւերուն։ բոլորովին լքուած …ահատ վիճակ մը կը ներկայացնեն մեր ազգային բոլոր գոր… Տեսնենք միայն թէ՝ ցարդ այս գաղութը չի կրցաւ ծնունդ …նհատի մը կամ անհատներու, որ կարենայ տեղացիներու …անութեանց հետ յարաբերական բարուք աշխատանքներ …րել։ Ներկայանալի և վարչական կարողութիւն ունեցող մէկ …իկայ որ զբաղի յարաբերական աշխատանքներով։

…նկասկած որ նիւթականը մեծ պատճառներէն մէկն է այս …ցումներուն, բայց գլխաւորը մարդու պակասն է։ Եթէ մար… …այ, դիւրութիւններ կը գտնուին դրամ ճարելու համար։ …ժողովուրդը բազմաթիւ առիթներով ցոյց տուած է որ ազգա… …ասարակական գործերու և ձեռնարկներու համար իր քսակը …ադրել գիտէ, բաւ է որ իրեն վստահութիւն ներշնչուի և …ն գլուխը գտնուի իր համակրանքը վայելող անձեր։

…եր թերթերէն մէկ մասը տարիներէ իվեր կ'առաջարկէ …ւ «հայկական Փարիզ»ը, ուր հաւաքուած մեր ազգային հա… …կական գործիչները ազգային քաղաքականութեան կեդրոն …ուցած են այդ եւրոպական ոստանը։ Հայութեան ղեկավար …ը ըլլալու յաւակնութիւնը ունեցող մեծերը պէտք է ապրին …ժողովուրդին մէջ և մօտէն տեղեակ ըլլան անոր ցաւերուն …արիքներուն։ Առնուած կցկտուր և երբեմն ալ սխալ …ակցութիւններու յենելով ժողովուրդ կառավարելը և անոր …ութիւն տալը աղէտաբեր հետեւանքներ կրնայ պատճառել։

…Մենք Փարիզի մէջ ունինք մարդիկ որոնց ներկայութիւնը …ոյս և խանդավառութիւն կրնայ պատճառել մեր գաղութին …րացընել բոլոր տարակարծութիւնները։ Եւ եթէ Փարիզի մեր …յին ղեկավարները կարենան համաձայնաբար քանի մը ձեռ… …ռու և իրաւասու գործիչներով օժտել այս գաղութը, որոնք վըս… …ութիւնը վայելեն ժողովրդի բոլոր խաւերուն, նրաշքներ կըր… …գործուիլ։ Անոնց ներկայութիւնը նաև դիւրաւ պիտի վերաց… …յն անհասկացողութիւնները, որ մեր ժողովրդին հանդէպ …ն օտարներն ու տեղացիները։

Հազար տարի ալ անցնի միամտութիւն պիտի ըլլայ սպասել Սուրիոյ և Լիբանանի ներկայ ժողովրդին մէջէն պիտի ըս… …ծուին այն հեղինակութիւնները, որոնք պիտի կրնան սպե… …ին ըլլալ իր վերքերուն։ Դժբաղդաբար պաշարուած ենք ան… ընդունակ և ապիկար առաջնորդներով։ շատ հազուագիւտ եղածնե… …րըն ալ քաշուած ասպարէզէն չեն հետաքրքրուիր մեր ցաւերով։

Այս գաղութը մարդու պակասը ունի։ հեղինակաւոր, անաչառ, անձնուէր և կարող առաջնորդներ կրնան բարձրացնել մեր ներկայ ինկած դրութիւնը։ Հայ մարդ պէտք է հարթելու համար բոլոր տարակարծութիւններն ու խոչնդոտները։

Եւ եթէ շարունակեն իրենց մեծափարթամ կեանքը կահաւորուած սենեակներու մէջ մեր Փարիզի մեծամեծները, հայ հաւատանքներն ալ իրաւունք կունենան պինդ փակելու իրենց գանձերը։

Մարդ ղրկեցէք Սուրիա և Լիբանան, փոխանակ հեռուէն հեռու ուղղութիւն և խրատ տալու. հեղինակութիւն ունեցող առաջնորդներ ղրկեցէք հոս, եթէ կուզէք այս գաղութի բարօրութիւնն ու օգուտը։

Աթէնքի Թիւրք դեսպանն ալ մեկնած

ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԸ ՄՏԱՀՈԳ

Թիւրք կառավարութեան մերժողական պատասխանը հելլէն արտաքին նախարարութեան յանձնելէ վերջ, Աթէնքի թրքական դեսպան Էնիս պէյ մեկնած է դէպի Պոլիս։ Այժմ երկու դեսպաններն ալ ձգած են իրենց պաշտօնները և դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզուած երկու երկիրներու միջեւ։ Հելլէն աւագ պատուիրակ Տիամանտոպուլոս ևս մեկնեցաւ դեսպանին հետ։

Թիւրք թերթերն ու պետական մարդիկ կը պնդեն այն յայտարարութեան վրայ թէ կառավարութիւնը ոչ մէկ զիջում պիտի ընէ և բացարձակապէս պիտի մերժէ ամէն օտար միջամտութիւն, իսկ թէ Յունաստան փորձէ դժուարութիւններ յարուցանել եր դէմ պիտի գտնէ թրքական սուինն ու զինուորը։

Միւս կողմէ ըստ յունական թերթերու տուած տեղեկութեանց զօրահաւաքման գործը շատ տենդոտ յառաջ կը տարուի Թիւրքիոյ մէջ և կարեւոր ուժեր կը կեդրոնացուին Թրակիոյ սահմանին վրայ։

Սուրիա գանուող թրքական կալուածները

Էնկիւրի.— Թիւրք և ֆրանսական վերջին համաձայնութեանց արձանագրութեանց համաձայն ի մօտոյ գումարուելիք կալուածներու կարգադրման յանձնաժողովին ներկայացնելու համար Սուրիա կալուածներ ունեցող թրքահպատակներու մասնաւոր թուղթեր բաժնուեցան։ Բոլորն ալ իրենց հին թէ նոր կալուածներուն ցուցակները պիտի պատրաստեն և պիտի յանձնեն պատկան իշխանութեան։

Մ. Քէմալ Պոլսոյ մէջ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ամսոյս 6ին Մուսթաֆա Քէմալ փաշան Պոլիս հասած է։ Ամբողջ ժողովուրդը ոտքի ելած է ջերմ ընդունելութիւն մը ընելու համար Կազիին։ Բամէթ և Քեազիմ փաշաներու ընկերակցութեամբ Կազին պտըտած է ամբողջ քաղաքը և աչքէ անցուցած զինուորները։ Պոլսոյ մէջ ոստիկաններու թիւը կրկնապատկուած է։ Կ'ըսուի թէ Քէմալ փաշան քանի մը օր միայն պիտի մնայ Պոլիս, ուրկէ պիտի մեկնի ներքին գաւառները։

Կազի փաշան Էօլմէպէհչէի կայարանին մէջ խօսած ճառին մէջ շատ խորհրդաւոր և յատկանշական արտայայտութիւններ ունեցած է, որոնց ասիթ տուող պատճառը գեռ անծանօթ կը մնայ մեզի։

Կազին յիշելէ յետոյ այն արգելքները զոր կարգ մը խառնակիչներ յարուցին Իրաւունքներու Պաշտպան Միութեան և ապա Ազատ կուսակցութեան դէմ, ըսած է, «Ինչպէս առաջ աւելի վերջ ալ պիտի ճզմէ այն խառնակիչները, և ժողովուրդը ու մանաւանդ բանակը բնաւ թոյլ չի պիտի տան անոնց գործունէութեան։ Խեղդուելու դատապարտուած են Թիւրք ազգին ընկերային կարգին դէմ ուղղուած բոլոր խլրտումները։ Թիւրք ազգը կը հասկնայ խառնակիչ թշուառական, անհայրենիք և անժողովուրդ դատապարտութեան վաղանցիկներուն տակ թաքնուած գաղտնի և աղտոտ նպատակները և չի պիտի հանդուրժէ անոնց։ Ան չիտակ ճամբէն կը քալէ և դայն շեղել փորձողները դատապարտուած են ճզմուելու և փճանալու»։

ՍՏՈՅԳ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹԻՒՐՔԻՈՅ ԶԻՆ. ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԻԶՄԻՐԻ ԲԵՐԴԵՐԸ Կ'ԱՄՐԱՑՈՒԻՆ

«Բաթրիս» Յունական թերթը կը գրէ.—

Էնկիւրիի կառավարութիւնը, տենդագինօրէն իր սպառազինութիւնները շարունակելով, ի վիճակի եղած է իր զինա-մթերանոցները լեցնել ամէն տեսակ ռազմանիւթերով, զէնքերով ու օդանաւերով։

Պոլսէն ստացուած տեղեկութեանց համաձայն, հոն ժամանող վերջին սխեմէճի օդանաւերը, մօտ ատենէն ռազմափորձեր պիտի կատարեն՝ գերման և աւստրիացի սպաներու ղեկավարութեան տակ։

Էնկիւրիի կառավարութիւնը, մասնաւոր համաձայնագրով, այս սպաները պաշտօնի կոչած է, իր բանակը, նաւատորմիղը և օդանաւային ուժերը կազմակերպելու համար։

Ստոյգ տեղեկութիւններ կ'ըսեն թէ Էնկիւրիի կառավարութիւնը մէկ տարիէ ի վեր ռազմանիւթ և օդանաւ կը գնէ Գերմանիայէն և Պելճիքայէն։ Այս ռազմանիւթեր ու օդանաւերը կը փոխադրուին յունական, գերմանական, նորվեկիական և իտալական շոգենաւերով, որոնք կը բեռնաւորուին Համպուրկ և Բրիւլ նաւահանգիստներուն մէջ։

Թրքական սպառազինութեանց իբր հետեւանք, Իզմիրի նաւահանգիստին մէկ մասը փակուած է, իսկ գիշերուան ժամը 7էն յետոյ, փակուած շրջանէն անցնողները, առանց այլեւ այլի հրացանի կը բռնուին։

ՅՕՐԹ. ՕՆՆԻԿ ԿԷՐԿԷՐԵԱՆ
ՕՐ. ԱԶՆԻՒ Յ. ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ
Նշանուած
11 Օգոս. 929 Պէյրութ

ՄԱՄՈՒԼ

« ՆՈՐ ԳԻՒՂԵՐ »

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ կը գրէ Ցուսաբեր.—

Ազգերու Դաշնակցութեան նախաձեռնութեամբ եւ օժանդակութեամբ՝ հայկական նոր գիւղեր կը հիմնուին այն ընդարձակ, բերրի ու գեղեցիկ դաշտերուն վրայ, որոնք լեռնային Սուէտիան կը բաժնեն լեռնային Քեսապէն։ Ազգամողովի եռանդուն, փորձառու ու մարդասէր պատուիրակը, Պիւրնիէ, իրեն աջակից ունենալով քանի մը սիւրիահայ գործիչներ, տարիներէ ի վեր լըծուած է այս գեղեցիկ ու փրկարար գործին։ Նոր գիւղեր հիմնել ու գոնէ մաս մը տարագիր հայութենէն նորէն կապել մանին ու արօրին.— ահա՛ այն օգտաշատ ու գերազանցապէս հայանպաստ գործը, որ տարիներէ ի վեր Պիւրնիէի գլխաւորութեամբ կը տարուի Սիւրիոյ մէջ։ Առանց խոր ցաւի եւ առանց ընդվզումի անկարելի է արձանագրել հոս այն վրդովիչ փաստը, որ Պիւրնիէն եւ իր գործակիցները այս աշխատանքը կը տանին գրեթէ մինակ, առանց ոեւէ աջակցութեան մեր կողմէ։ Այս գործին մէջ գրեթէ մաս չունին ո՛չ Բարեգործականը, ո՛չ Հայրենակցական Միութիւնները, ո՛չ Ազգային Իշխանութիւնները եւ ո՛չ ալ անհատ ունեւոր հայերը։ Շարք մը գիւղեր հիմնուած են արդէն — Սուգ-Սու, Հայաշէն, Զէյթուն, գեղեցիկ թաղ մը Գորգ-Խանի մէջ — ուր տեղաւորուած են շուրջ 1,000 տարագիր հայեր, բոլորն ալ երկրագործ, արօրին սեղմագործ ուժը իրենց բազկին եւ հողին կարօտը իրենց սրտին մէջ։

Այս գիւղերը կրկնակ արժէք ունին մեր աչքին, որովհետեւ անոնք թէեւ հիմնուած են օտարութեան մէջ, սակայն հաստատուած են անմիջապէս հայաբնակ շրջաններու կից հողերու վրայ։ Անոնք իբրեւ հովանաւոր ու պահապան հրեշտակ ունին իրենց վրայ լեռնային Սուէտիան ու Քեսապը. երկու նուիրական վայրեր, ուր հայը դարերով կ'ապրի։ Ի՜նչ մեծ եւ գեղեցիկ հեռանկարներով որքա՜ն հարուստ գործ մը կատարած պիտի ըլլային, եթէ երբեք գիւղերու ամբողջ ցանցով մը պսակէին Մուսադէսի հովիտը, այն բերրի ու գեղեցիկ դաշտը, որ հայկական զոյգ շրջաններ Սուէտիան ու Քեսապը կը բաժնէ իրարմէ։ Ունեւոր հայը շարունակ առիթներ կ'որոնէ իր գանձին վերջաւորութեան բարի գործ մը ընելու։ Ահա՛ ազգանուէր բարեգործութեան սիրար ընդարձակ դաշտ մը։ 2,000 ոսկին բաւական պիտի ըլլար ամբողջ գիւղ մը հիմնելու ու դարերով բարերարի մը անունը յաւերժացնելու։ Քանի մը տասնեակ, մէկ-երկու հարիւր ոսկին բաւական պիտի ըլլար այդ գիւղերուն մէջ դպրոց մը եկեղեցի մը շինելու, գրադարան ընթերցարան մը բանալու, դեղատուն-հիւանդանոց մը հաստատելու եւայլն, եւայլն։ Սակայն ու մեզ հոս միասին մեր բոլոր ազգային իշխանութիւնները, բոլոր հանրային հաստատութիւնները ու բոլոր ունեւոր հայերը այս կարգի «անարժէք» հարցերով չենք ուզեր զբաղուիլ ոսկայն. Փորձելու համար՝ անպայման կ'ուզենք «գործակցիլ» — սուտ ու շինծու առիթ մը շարունակ գործէ խուսափելու ու յարատեւօրէն հայ կեանքը աղմկայոյզ վիճակի մէջ պահելու համար։ Նորէն չկրկնե՞նք արդեօք, որ մեր այս բոլոր վէճերը «մէկ հատիկ հայ նոր գիւղ հիմնելու արժէքը չունին»։

ԹՕՄՍԵՐ

ԱՓ ՄԸ ՀՈՂ ՀԱՅՐԵՆԻ ԵՐԿԻՐ

Ո՜հ, ինչ երանելի էին այն օրերը, երբ մէկ մեճիտիկով չորս հինգ անգամներ գնումներ կընէինք։ Օրհնուած օրեր խայըր պէրէքէթ կար. մէկ մանկրոց լէպլէպիճի երեք դպրոցական որկրամոլ ընկերներով կուտէինք եւ չէինք կրնար լմնցնել։

Շատ լաւ կը յիշեմ ծնունդի օր մը, մօրս կարած կարմիր չիթէ քսակը այնքան պինդ կերպով կապած էի հագուստիս ներսի կողմէն կուրծքիս վրայ եւ որքան ուշադիր ձեռքս չէի հեռացներ՝ պաշտպանելու համար մէջի քսան չորս մեճիտիկներս։

Ամռան օրեր, աւելի վերջը, կը յիշեմ նաեւ այն առասութիւնը որ երկու մեճիտիկը փառաւոր նաշի մը կը բաւէր ինծի համար։ 10 մեճիտով մարդ կրնար ամուսնանալ, իսկ երկու մեճիտով հանդիսաւոր մկրտութիւն մը. մեռելները յաճախ առանց ծախքի եւ պարտքի կը չուէին անդիի աշխարհ։

Հիմայ բոլորովին փոխուած են դերերը։ Առաջուան գիւղի մը կամ քաղաքի մը ամբողջ օրուան ծախքը հիմայ մէկ ընտանիք կը ծախսէ։

Ամուսնանալ բաւական դժուար եւ բարդ խնդիր մը դարձած է. ամենասովորական ամուսնութեան մը համար 50 օսմ. ոսկի հարկաւոր է։

Ապա մեռնիլը։

Ահա՛ թէ ինչո՞ւ մարդիկ հիմայ այնքան կը սարսափին մեռնելէ։ Մարդիկ այժմ առաւելապէս երկու նպատակի համար կ'աշխատին դրամ դիզել. նախ դրամօժիտ պատրաստելու իր դստեր, երկրորդ մեռնելէն վերջ իր մարմինը ամփոփելիք ափ մը հող գնելու համար։ Վա՜յ անոր որ ողջութեան ժամանակ գերեզմանի դրամը չէ պատրաստած, այլապէս ոչ երկիր կընդունի ոչ ալ երկինք անոր դիակը։

Եւ ի՜նչ հեգնանք. մարդ չի մեռած պէտք է ապահովէ նաեւ իր անշունչ մարմնին հողէ սնունդը։

Մահուան սարսափը կը տարբերի մարդուն նիւթական կարողութեան համեմատութեամբ։

Մեծ դեր ունի նաեւ հասակին չափն ու կշիռը. որքան ծանր ըլլայ կշիռը, այնքան աւելի դրամ պէտք է գերեզմանատունէն փոս մը գնելու համար։ Նմանապէս վճարման քանակը կը փոխուի ընտրուած փոսին ներկայացուցած դիրքին համեմատ. կան տեղեր որ աւելի նուազ կարժեն քան աղաներու եւ էֆէնտիներու պարագաներուն քաղուած մասերուն շրջակաները։

Դեռ վերջերս համեստ հայրենակից մը քովս եկած դառնօրէն կուլար իր մեռելը թաղելու համար արտօնագիր մը չի կարենալ ստանալուն համար։ Ամէն բան պատրաստուած եւ նոյն իսկ եկեղեցին եւ երկրային իշխանութիւնները անցագիրները ստորագրած են, սակայն գերեզմանատան վարչութիւնը դեռ սակարկութիւնը չէ աւարտած եւ մեռելը դատապարտուած է նեխելու եւ որդնելու։

Բայց պէտք է ըսել որ գերեզմաններու համար դրուած այս նիւթական պարտաւորութիւնը շատ օգտակար եղած է մեր ժողովրդին համար. նախ ամէն տարագիր հայու մէջ մահուան դէմ պայքարելու եւ չի մեռնելու ենք մը դրած է եւ երկրորդ ազգային գոյութեան պահպանման սատարը եղած է։ Ամէն մարդ մահուան այս սպառնալիքէն վախնալով եւ իր մարմինը հանգչեցնելու հար կտոր մը հող չի գտնելու մտահոգութեամբ քունդ հայրենասէր դարձած միտս կը կրկնէ.

Ա՜փ մը հող հայրենի երկիր, մահուընէս վերջ մարմինս հանգչեցընելու համար։

ՍՂՈՅ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Այժմ Տէյր-Զօր բնակող և բնիկ Եդեսիացի Խանըմ և Հռիփսիմէ Թա․․․ ․․․ քոյրերը կը փնտռեն իրենց քրոջ՝ Էլմաս Փափազեանի երեք մանչ զաւակները՝ Յովհաննէս, Կարապետ և Երուանդ Փափազեաններ, որոնց համար լուր եղած է՝ երեք տարի առաջ Ճիպէյլի որբանոցներէն մէկուն մէջ կը գտնուէին։ Կը խնդրուի տեղը գիտցողներէն, իմացնեն «Ազդակ»ի խմբագրութեան կամ մեր հասցէին ժամագործ Գէորգ Ճանճինեան

B. P. No. 35 Der-ez-zor (Syrie)

Բնիկ Կէմէրէկցի Ազատուհի Հաճրնեան, մօտ 25 տարեկան, հօր անունը ․․․ Թէլոս, մօր անունը Թուրան, երեք տարի առաջ կը գտնուէր Յու․․․ ․․․ն, Գաւալա և Ամերիկացիի ․․․ պաշտօնէութիւն կ'ընէր։ ․․․ յրը Սիրական որ կը գտնուի ․․․, երկու տարիէ ի վեր լուր չունի իրմէ։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել հետեւեալ հասցէին․

Siragan Hadjinian
B. P. 245 Beyrouth

Կը խնդրուի «Նոր Օր»էն արտատպել սոյն «Կը Փնտռուին»։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ
13 ՕԳՈՍՏՈՍ 1929

Եգիպտական ոսկի ս. դ.		633
Սթէրլին		617
Տօլար		126
Օսմ. ճէյ. ոսկի		550
Ֆրանս. » »		477
անգլ. » »		615
Թրքական թղթ		61
»	Գ. Ս.	145
»	արծաթ մէճի	43
Սուրիական ոսկեդրամ		18 18
1886 Գր. Ֆօնս. ս. դրմ.		20,75
» 1908	»	15,40
» 1911	»	15 50
Անֆէրեան եղբարք, Թէլէֆօն 20.25		

ԱԶԴ

․․․ Էվէրէկցի ուսանող և ուսանողուհիները որոնք նիւթական և ․․․ օժանդակութեան պէտք ունին, թող հաճին մինչև Օգոստոս ամսոյն վերջը գիմել տեղւոյս Էվէրէկի հայր․ միութեան վարչութեան, ․․․ իրենց հետ ունենալ նաև նախորդ շրջանին դպրոցական նիշերու ցանկը․ յիշեալ թուականէն վերջ եղած դիմումները աննկատ պիտի մնան։

Էվէրէկի Հայրենակցական Միութեան
Նիւ Եորքի Ներկայացուցիչ
ՏԻԳՐԱՆ ԳԱԶՏԱՂԵԱՆ

Յ. Գ. Ի գիտութիւն հայ հասարակութեան կը ծանուցանենք որ, կարգ մը անպատասխանատու մարդոց կողմէ հրապարակ հանուած և «ի նպաստ կարօտ ուսանողներու» վիրտասութեամբ վիճակահանութեան տոմսերը ոևէ կապ չունին միզի հետ և բոլորովին ապօրինի և քմահաճ են։

Տ. Գ.

ԵՐԵՒԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ՊԱՐԹԵՒ ԱՆԱՆԵԱՆ
B. P. 724

Այս նոր կազմուած գրադարանը կը ցնցուի հայկական քէմ-քի կեդրոնը, օժտուած է Ազգ․․․յին, Գրական, Վիպական, Բանաստեղծական, Երգիծական հրատարակութիւններէ զատ, ամէն տեսակ դպրոցական դասագիրքեր եւ առարկաներով։

Գրադարանս հաստատութեան տրամադրութեան տակ կը ․․․ բոլոր գիրքերը, շաբաթը 10 ս. դահեկան վարձով, ըլ․․․յեէն ըլլայ հայաստան քրքուրն։

․․․նք նաեւ բազմաթիւ թերթեր եւ ամսաթերթեր, *Հայրենիք ․․․ագիր, Բուժանք, Գիտութիւն Գիտելիք, Երկունք, Անահիտ Հայաստանի Կոչնակ* եւայլն։

Պէյրութի գործակալ՝ *Ազդակի*։ Արտասահմանի թերթեր՝ *Յա․․․, Ազդարար, Նոր Լուր, Հայրենիք, Կավրօշ, Նոր Երկիր, Ե․․․ ․․․ Հայաստան, Երեան* եւայլն։

․․․ կը ծախենք ձամբորդ ․․․ պայուսակներ (պառլ), ճարտա․․․ ․․․ան պիտոյքներ եւայլն։

ՆՈՐ ԿՕՇԿԱԿԱՐԱՏՈՒՆ
ՍՈՒՔ ՃԷՄԻԼ
Պանդոկ Ռօեալի ետեւի դրան դիմաց թիւ 56
ԽԱՉԻԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Կը պատրաստէ ամէն սեռի եւ տեսակի ամենավերջին նորաձեւութեան համաձայն կօշիկներ։ Պատրաստ ունինք Ամերիկեան եւ Եւրոպական լաւագոյն կաշիներու տեսակներ։

Գիները չափաւոր եւ գործը մաքուր։

Անգամ մը միայն փորձեցէք, ապահովելու համար Ձեր ընտանիքի սեփական կօշկակարը։

ՊԷՅՐՈՒԹ-ՆԻՒ ԵՈՐՔ 18 ՕՐՈՒԱՆ ՄԷՋ
․․․ՅՐՆ ԼԱՅՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ միջոցով
․․․ՆԱՒՈՐ ԵՒ ԱՐԱԳ ԵՐԹԵՒԵԿ ՊԷՅՐՈՒԹ ԵՒ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԻՋԵՒ

․․․գլխաւոր ․․․ շոգենաւը ՊԱՅՐԸՆը, որ ունի 22 000 թոն ․․․ութիւն պիտի ․․․ մեր նաւահանգիստը 280 գաղթական․․․ ․․․ մեկնի նոյն օրը ճամբ 16ին, ուղղակի Բիրէ և Նիւ Եորք ․․․ ․․․ ճամբորդ ամէն կարգի համար։

Այս շոգենաւը կ'ընդունի նաև ճամբորդ Մարսիլիոյ համար զեղջեալ գիներով, ինչպէս նաև ճամբորդ Մոնթէվիտիոյի, Պուէնոս Այրէսի զուգադիպութեամբ Հավպուրկ Սիւտ գերմանական նաւով և շքեղ շոգենաւերու վրայ, նոյն պէս Գուպայի, ․․․լի և բոլոր Կեդրոնական Ամերիկայի նաւահանգիստներու համար։

Լաւագոյն միջոցը ապահով ու հանգիստ հասնելու․ հա․․․, ապահովեցէք Ձեր տեղերը դիմելով Սիւրիոյ և Լիբանանի ընդհանուր գործակալ,

ՃՈՐՃ ՏԷՏԷՕՂԼՈՒԻ
Պէյրութ Ֆօշ փողոց

Հեռագրական հասցէ COLUMBUS Beyrouth
Փոսթարկղ թիւ 806
Թէլէֆօն — 8-45

Մեր հայկական բաժնի գործակալն է՝ Տիար ԵՐՈՒԱՆԴ ԿՈՐԱՊԵՏԵԱՆ, որուն կրնաք դիմել մեր գրասենեակներուն մէջ, ի Ֆօշ փողոց, կամ վրանաքաղաք, մէջ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ դիմաց Յովհաննէս Ալէքսանեանի գրասենեակը, ուր ի դիւրութիւն յարգելի յաճախորդաց մեր ընկերութեան պատասխանատու բժիշկը ձրի պիտի դարմանէ աչքի հիւանդութիւններ։

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Գահիրէի Պէրպէրեան վարժարանի խնամակալութիւնը փափաքելով որ Սուրիահայութիւնն ալ կարենայ օգտուիլ վարժարանին տուած Ազգային երկրորդական կրթութիւններու, ջանացած եւ յաջողած է կարգադրութեան մը համար որով Սուրիայէն 10 գիշերօթիկ աշակերտներ պիտի ընդունուին Պէրպէրեան վարժարան մենէ 30 Եգիպտ. ոսկի տարեկանով (փոխանակ 55 Ե. Ո.)։ Արձանագրուելու համար դիմել անմէն վարժարանի Տնօրէնութեան որպէսզի Եգիպտոս մուտքի համար հարկ եղած արտօնութիւնը ստացուի։ Նոր տարեշրջանը կը բացուի 2 Սեպտեմբերին եւ դասախօսութիւնները կ'սկսին 11 Սեպտ. դշ. օր։ Պատկերազարդ նոր յայտագիրը ընտանալու եւ ամէն տեղեկութեանց համար դիմել Տնօրէնութեան վարժարանի հասցէով՝

Collège Berberian. Choubra. Le Caire (Egypte)

THE ROYAL MAIL LINE
ՌՕԵԸԼ ՄԷՅԼ ԼԱՅՆ
Իսթըրն Մէտիթէրրանիըն Էքսբրէս Լայն

Կանոնաւոր երթեւեկ Պէյրութ—Բիրէ—Մարսէյլ, Անգլիական նորահաստատ ընկերութեան *«Իսթըրն» Մէտիթէրրանիըն Էքսբրէս Լայնի* արագ եւ մաքուր նաւերով.—

Մեկնումներ Պէյրութէն.—

20 Յուլիսին, 10 Օգոստոսին, 2 Սեպտեմբերին, 14 Հոկտեմբերին և 4 Նոյեմբերին։

Պէյրութէն Մարսէյլ միայն 6 օրէն։ Ա. Բ. Գ. կարգի ամենահանգստաւէտ զասիններով օժտուած ըլլալով, այս նաւերով ճամբորդող բոլոր ճամբորդներու հանգիստը ապահովուած է։

Նոյն նաւերով ինչպէս Մարսէյլի, նոյնպէս Մարսէյլի վրայով Շէրպուրկէն մեկնող Աշխարհահռչակ *Ռօյըլ Մէյլ Լայնի* նոյն նաւերուն ճամբորդներ կ'ընդունինք, Հարաւային Ամերիկայի բոլոր նաւահանգիստներուն համար — Բրազիլիոյ, Պրէզիլի, ․․․ Ռիօ տը Ժանէյրոյի, Սանթոսի, Մոնթէվիտէոյի եւ Պուէնոս Այրէսի համար։

Ճամբորդներ կ'ընդունինք նաեւ Նիւ Եորքի, Գուպայի, Մեքսիկոյի, Վենեզուէլայի, Հայիթիի, Կուաթեմալայի եւ Կեդրոնական Ամերիկայի բոլոր նաւահանգիստներուն համար։

Քէմբերու մէջ, մեր հայկական բաժնի գործակալն է Պրն. Գրիգոր Նուրիխանեան որուն գրասենեակին մէջ տեղի կ'ունենան ամէն առաւօտ ժամը 6—8ը աչքի ձրի դարմանումներ, գրասենեակի բժիշկին՝ Տօքթ. Միք. Քէչիշեանի կողմէ։

Աւելի տեղեկութեանց եւ մանրամասնութեանց համար հաճեցէք դիմել՝

Ավէնիւ Ֆօշ
Պէյրութ
Փոսթարկղ 895
Թէլէֆօն 9,06

Ռօյըլ Մէյլ Լայնի և Իսթըրն Մէտիթէրրանիըն Էքսբրէս Լայնի Սիւրիոյ և Լիբանանի Ընդհանուր Ներկայացուցիչն
Ա. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ

ՏՕՔԹ․ Ե. ՃԻՏԷՃԵԱՆ

Ներքին բժիշկ Ամերիկեան հիւանդանոցներու վիրաբուժական բաժնի

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ, իր Մըննէթ էլ Հիսնի դարմանատան մէջ, թ. 82

կիրակի օրեր, առանց խտրութեան ամէն ազգի աղքատներուն համար ձրի։

ՁԵՌԱԳՈՐԾԻ ԵՒ ԴԵՐՁԱԿՈՒԹԵԱՆ
ՆՈՐ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ
Հայ Օրիորդներ եւ Տիկիններ

Եթէ կ'ուզէք հանգիստ խղճով եւ Ձեր հարազատ աշխատանքով ապրուստ հոգալ,

Եթէ կ'ուզէք օտարին ու անծանօթին դռները հետու մնալ եւ չ'արհամարհուիլ,

Եթէ կ'ուզէք օգնել առտուընէ մինչեւ իրիկուն արիւն քրտինք թափող Ձեր եղբայրներուն,

Եթէ կ'ուզէք երկրագունդի բոլոր մասերուն մէջ շահաբեր արհեստի մը տիրանալ,

Դիմեցէք արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ ձեռագործներու և ձեւագիտութեան ծանօթ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻ ԵՐԱՄԵԱՆԻ ձեռագործի եւ դերձակութեան նորահաստատ արհեստանոցը, ուր ձրիօրէն պիտի հայթայթուի ամէն տեսակ գործ։

Նաեւ դիւրութիւն եւ հնարաւորութիւն ստեղծելու համար նիւթական միջոցներէ զուրկ մեր քոյրերու դերձակութեան արհեստին տիրանալուն, արհեստանոցի մէջ հիմնուած է կարի եւ ձեւագիտութեան առանձին դասընթացք մը ամենավերջին եւ արագ մեթոդով. ձեռագործ գիտցող բոլոր աղջիկները կրնան օգտուիլ այս բացառիկ պատեհութենէն եւ 3 ամսուան մէջ տիրանալ արհեստին։

Այս նոր արհեստանոցը կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ ամէն տեսակ ձեռագործներու եւ կարի եւ կը գոհացնէ ամենանուրբ ճաշակներն անգամ։

Ուրեմն հայ աղջիկներ, դիմեցէք անգամ մը այս նոր արհեստանոցը՝ Մաարաք փողոց, մեծ մզկիթին դիմաց, «Էլ Պայրագ» թերթի խմբագրատան ներքեւի յարկը եւ ամէն կերպով գոհացում պիտի գտնէք։

ԵՂԻԱ ԻՇԽԱՆԵԱՆ
ԴԵՐՁԱԿ — ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ
Պազ — Իսրիս

Անգլիական եւ Ֆրանսական ամենաընտիր կերպասներու պատրաստ մեծ քանակ, եւ ամենավերջին մօտայի համաձայն կատարելագործուած արուեստ։

Համոզուելու համար անգամ մը փորձեցէք եւ անտարակոյս գոհ պիտի մնաք

Պանդոկ ԼԻԲԱՆԱՆ Զահլէ

Պատիւ ունինք ծանուցանել մեր յարգելի յաճախորդներուն որ, մասնաւորաբար հայ ընտանիքներու ոգեւորուելու համար, մեր ներկայ Պանդոկ Լիբանանէն զատ եւ անոր շատ մօտիկ, վարձած ենք եւկրորդ յարկաբաժին մը, օդասուն, բարձր եւ առողջապահիկ պայմաններով օժտուած, ուր ամէն դիւրութիւններ պիտի ընծայուին։

Յ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

ՀԱՅԵՐ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Նոր ստացած ենք ջուրի, օշարակի, օղիի եւ գինիի գաւաթներ։ Նոյնպէս նոր կերակուր տանելիք ամաններ, լամբարներ, շիշեր։

Կ'արժէ անգամ մը այցելել, համեստ գիներուս մասին համոզում մը գոյացնելու համար։

ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՁԵՂՉ։

Ով որ կ'ուզէ հարսանիքի, հանդէսներու, պէտք եղած գաւաթ, պնակ եւայլն, վարձու կուտամ՝ փոքր վարձքով մը։

Խանութիս հասցէն.— Նոր փոստի շէնքին առջեւէն դէպի վեր հանրակառքի գիծը երկարող ճամբուն ճիշդ անկիւնը աջ թեւի վրայ։

ԳԷՈՐԳ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

Տպարան Ազատ
Յ. ՏԷՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ԵՒ ՅՈՎՍԷՓ ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ
Ոսկերիչներու շուկայ թիւ 101

Օժտուած է Հայերէն, արաբերէն, ֆրանսերէն բոլորովին նոր տառերով։

Կ'ստանձնէ տպագրական ամէն կարգի գործեր

Մաքուր գործ դիւրամատչելի գին

Հասցէ Imp. Azad Souk Raad Hani N. 101 Beyrouth

Դեղարան Խաղաղութեան
Pharmacie de la Paix
(Avenue Weygand)
ՅՈՎՍԷՓ ԱԼՀԱԴԵՏՕԵԱՆ

Մեր նշանաբանն է մաքրութիւն, արագութիւն եւ խղճմտութիւն. հոն կը գտնէք պատրաստի ամէն կարգի դեղեր, Ֆօթօկրաֆի, փարֆիւմըրիի եւ ակնոցի նոր մթերք։ Չափաւոր գին։

ԺԱՄԱԳՈՐԾ Գ. ԺԻՐԱՅՕ
ԿՈՒՐՕ ՓՈՂՈՑ, ՊՈՒՐՃԻ ՄՕՏ, ԹԻՒ 68

Ամէն տեսակ ժամացոյցներ կը նորոգուին խիստ դիւրամատչելի պայմաններով եւ կատարեալ բարեխղճութեամբ.

Կը ծախուին մեծ եւ պզտիկ բոլոր տեսակի ժամացոյցներ։ Կը գտնուին նաեւ մեծ քանակութեամբ ժամագործներու պիտոյքներ եւ գործիքներ։

Եթէ յիշատակելի նուէր մը գնել կ'ուզէք՝ անգամ մը այցելեցէք այս ժամագործատունը։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԵՑԷՔ
ԱԶԴԱԿԻՆ

ՍԻՄԷՕՆ ՍԻՒՆԱԿԵԱՑԻ ՎԱՆՔԸ

Գրեց՝ ՏՕՔԹ. Յ. ՏԷՐ ՂԱԶԱՐԵԱՆ

Սուրիոյ մէջ հին կռապաշտական մեհեաններու փլատակներուն արանքներ՝ կը գտնուի նաեւ քրիստոնէութեան սկզբնական դարաշրջանէ մնացած վանքերու եւ մենաստաններու աւերակներ։

Եւրոպայի եւ Փոքր Ասիոյ մէջ պատահածին նման մեհեանները՝ Սուրիոյ մէջ քրիստոնէութեան մուտքին հետ միաժամանակ՝ մէկ հարուածով չեն փոխուած եկեղեցիներու, այլ լոկ ուրոյն աղօթատեղիներ կողք կողքի կանգնած, սրբուած են իրենց գոյութիւնը պահել դարերով եւ հրաւիրել իւրաքանչիւր իր հետեւորդները կատարելու անվտանգ ընդունուած կերպով իրենց ծէսերն ու պաշտամունքները։

Այսպէս եղած են Անտիոքի, Ասմէի եւ Մխմպճի մէջ, ուր Ս. Սոֆիա տաճարին գմբէթը կը պսակէր Ապողոնի մեհեանը իր հոյակապ արձանովը. Մխմպճի մէջ տարբեր բագինը եւ անոր կողքին քրիստոնեայ եկեղեցին. նոյնպէս Եփկապալի մեհեանը Ասմէի մէջ, եւ Սուրիոյ Արքեպիսկոպոսանիստ մայր եկեղեցին ճիշտ անոր քով ի վեր, բոլորն ալ միեւնոյն պարսպապատ քաղաքներու մէջ համախմբուած։

Դարեր առաջ պարսկական բիրտ ձեռքը, եւ բնութեան քանդիչ չարիքը, ահարկու ուժգնութեամբ գետնին հաւասարցուցին եւ փլատակներու վերածեցին այս երկու խուռներու մրցակից հաստատութիւնները, որոնցմէ այժմ Սուրիոյ մէջ կը մնան կռապաշտական մեհեանի մը եւ քրիստոնէական վանքի մը կիսաւեր փլատակները, երկուքն ալ հաւասարապէս հնագէտ արուեստասէրներու հիացման առարկայ դարձած, իրենց գեղեցկահիւս կառուցուածքներովը։

Հեթանոսական մեհեաններէն՝ մեզի հասած է Բաալբէքի ու Պալմիրի նուիրուած [illegible] հոյակապ բագինները, որոնք կը պատկանին Հռոմէական շրջանի Քրիստոսէ վերջ երկրորդ դարու գործ. իսկ Հիւսիսային Սուրիոյ մէջ Հալէպի մօտ Սիմէօն Սիւնակեցի մենաստանը եւ անոր շուրջ շինուած հոյակապ եկեղեցիներու եւ հիւրանոցներու մի ամբողջականութիւն՝ վեցերորդ դարու քրիստոնէական ճարտարապետական գլուխ գործոց հնութիւններ։

Հոս մենք պիտի պատմենք Սիմէօն Սիւնակեցի վանքի եւ հիւրանոցներու մասին միայն, նկատելով որ Պաալպէքի վրայ արդէն շատ խօսուած ու գրուած է։

* * *

Սիմէօն Սիւնակեաց ծնած է 395ին (Ք. Ե.) Անտիոքի մէջ, քրիստոնեայ ընտանիքէ մը։ Պզտիկ հասակէն հովուութիւն ընելու պարտաւորուած, ա՛ն չարունակ կը շրջագայէր քաղաքին մօտակայ անտառներուն մէջ, իր հօտին հետ միասին։ Այդ թափառումներուն մենակեցութիւնը նորադարձ քրիստոնեաներու մէջ ամենէն բարձր առաքինութիւն համարելով, շատ մը բարեպաշտներ կ'առանձնանային Անտիոքի լեռներուն մէջ, ուր բնական քարայրներ անպակաս են։ Սիմէօն իր ոչխարներու հօտին գլուխը անցած առօրեայ պտոյտներու պահուն կը հանդիպէր այս սրբակրօն քրիստոնեաներու եւ հետզհետէ իր մէջ ալ կ'արթննար անոնց կենցաղին հետեւելու մարմաջ մը։ Տասներեք տարեկանին, վերջնականապէս զատուելով իր ընտանիքէն կը միանայ մենակեցներու՝ քաշուելով վանքի մը մէջ, ուր կ'ապաստանէր երկար տարիներ։

Վանքի մէջ անցուցած ապաշխարութեան եւ ինքնամփոփումի պահերը, խստակեաց կեանքը՝ որու մասին շատ մը հետաքրքրական եւ առեղծուածային պատմութիւններ կը պատմուին, քիչ ատենէն զինք աչքառու դէմք մը դարձնելով Սուրիոյ մէջ, նախանձը կը շարժէ եղբայրակից վանահայրերուն, որոնք կ'սկսին չիլ աչքերով դիտել Սիմէօնի համբաւը։ Սիմէօն ստիպուած կը հեռանայ վանքէն, եւ կ'երթայ Ամըզի լայնատարած դաշտին մէջ, Անտիոքէ քիչ հեռու, բլուրի մը վրայ կ'առանձնանայ։

Նոյն դարուն մէջ, Սուրիոյ կռապաշտական քուրմերու օրինակին հետեւելով, որոնք սրբազան տօնակատարութեան օրերուն սիւներու վրայ բարձրանալով կը մնային հոն օրերով, գիշեր ու ցերեկ, հաւատացեալ ուխտաւորներու աչքին առջեւ, հրահրելու անոնց կրօնական զգացումները։ Սիմէօն եւս իր առանձնացած բլուրին վրայ գտնուող մայրէ բնական սիւնի մը վրայ կ'ելլէ, որը երեք մեթր բարձրութիւն ունէր, եւ կը մնայ հոն եօթը տարիներ։ Այս ժամանակամիջոցին արդէն իսկ նշանաւոր դարձած եւ սուրբի անուն հանած էր բովանդակ Սուրիոյ մէջ, ուր ուխտաւորներու բազմահոծ թիւ մը կու գար անոր օրհնութիւնը ստանալու։ Տարիներու ընթացքին հետզհետէ բնակութիւն հաստատած սիւնին վրայ՝ Սիմէօն քարեր աւելցնելով հասցուց մինչեւ տասնըչորս մեթր բարձրութեան, եւ այս բարձրութեան վրայ մնաց երեսուն տարիներ, տիւ եւ գիշեր, ձիւնին ու փոթորկին եւ տօթակէզ արեւին տակ բացկատարած խաչի երեւոյթը տալով իր կմախացած մարմնին։

Սիւնակեցի անունը մեծ հռչակ ստացած էր ոչ միայն Սուրիոյ մէջ, այլ ծանօթ աշխարհի մեծ անկիւններն անգամ։ Պարսկաստանի Արքայից Արքա՛ն եւ իշխանազուններ, Բիւզանդիական Կայսրերը եւ Կոմսերը, Եւրոպայէն եւ Հնդկաստանէն բազմաթիւ ժողովուրդներու կարաւաններ, ամբոխներով ճամբորդութեան անտանելի տաղտկութիւններուն տոկալով չարան չարան կու գային այցելելու հրաշագործ Սիւնակեացը՝ իր ամայի բնակավայրին վրայ։ Արաբիոյ եւ Պարսկաստանի թագուհիները ականատես վկայութիւններով կը կը հաստատէին անոր ներշնչեալ պատգամներուն գերբնական ուժը. կրտսերն Թէոդոս տէրութեան եւ եկեղեցիի կենսական խնդիրներուն վրայ անոր գաղափարներովը կը յառաջանար. Սարակէններու քաջամարտիկ հրոսակները՝ անոր օրհնութիւնը հայցելու համար ծնրադիր կը մօտենային սուրբին բարձրահայեաց սիւնին։ Ծովու ու ցամաքի վրայ ճամբորդներ, վտանգի պահերուն Սիմէօն Սիւնակեացի անունով օգնութիւն կը հայցէին Աստուծմէ որ կը կատարուէր անյապաղ։ Վերջապէս սիւնին վրայէն ա՛ն կը գրէր երկարապատում մեկնաբանութիւններ եւ քարոզներ եպիսկոպոսներու, թագաւոր իշխանապետներու. եւ ամէն անոնց որոնք իր խորհուրդներուն կը դիմէին, կ'ստանային յարմարագոյն պատասխանը եւ որ կ'ըլլար իրենց ապագայ գործունէութեան մեկնակէտը։

Այս աշխարհահռչակ համբաւին մէջ Սիմէօն Սիւնակեաց աւանդեց իր հոգին 459ին՝ վաթսունըչորս տարեկան հասակին մէջ. փառահեղ յուղարկաւորութեամբ մը, որուն կը նախագահէր Անտիոքի Պատրիարքը իր շուրջը ունենալով վեց եպիսկոպոսներ, քանիմէկ իշխաններ՝ զանազան պետութիւններէ, եւ վեց հազար ընտրեալ զինուորներ եւ ստուարաթիւ բազմութիւն մը ժողովուրդի։ Մարմինը փոխադրուեցաւ սիւնի գագաթէն Անտիոք քաղաքը, եւ ամփոփուեցաւ դամբարանի մը մէջ՝ հակառակ Բիւզանդիոնի կայսեր փափաքին որ կ'ուզէր սուրբին մարմինը Պոլիս յատուկ մատուռի մը մէջ ամփոփել տալ։ Սիւնակեացի վախճանումէն յետոյ, յիշատակը յաւերժացնելու մօտ վեցերորդ դարու մէջ շինուեցաւ հսկայ վանք մը սիւնին բոլորտիքը, որուն կիսաւեր փլատակները համայնապատկերին առջեւ կանգնած կը հիանանք մենք այժմ։

* * *

Ինչպէս ըսինք Սիմէօն Սիւնակեացի վանքը կը գտնուի Ամըզի դաշտին Արեւելեան մասին մէջ, հովիտներու միջանը կանգնած բլուրի մը վրայ, Անտիոքէն վաթսուն քիլօմեթր դէպի Արեւելեան Հիւսիս, իսկ Հալէպէն երեսուն հինգ քիլօմեթր Հիւսիս Արեւմուտք ուղղութեամբ։ Բլուրը՝ գրեթէ ամբողջութեամբ շրջապատուած է լայնանիստ պարիսպով մը. Արեւելքէն ու Արեւմուտքէն երկու հոյակապ դռներ այցելուները կ'առաջնորդեն բակի մը՝ որուն կեդրոնը կը գտնուի քառակուսի փոքրիկ շէնք մը, այս շէնքէն խուշ քարերով սալայատակուած լայնանիստ ճամբայ մը կ'ուղղուի դէպի Հիւսիս՝ բուն իսկ սուրբին Սիմէօնի վանքը։ Բարձրադիր նախամուտքի դրան վրայ շինուած եռայարկ կամարակապ սենեակները՝ մեծ տարածութեան մը վրայ կ'ամրափակեն ութ անկիւնաւոր ձեւով ընդարձակ գաւիթ մը՝ որուն կեդրոնը կը գտնուի Սիւնակեացին հռչակաւոր սիւնը, այս սիւնը՝ խաչին ճակատը համաբերով, թեւերը կը տարածուին Արեւելք, Արեւմուտք եւ Հիւսիս, ուր կառուցուած են գեղակերտ սրահներ եւ եկեղեցիներ։ Աջ թեւին վրայ կը գտնուի խուշ գմբէթաւոր սրահ մը եւ քանդակներով կերտուած մկրտութեան աւազան մը. իսկ ձախ թեւին վրայ շինուած է երկյարկանի լայն սրահներ՝ սեպ ժայռի վրայ բարձրացած։ Արտաքին՝ տեսքէն՝ խաչին այս թեւ ամբողջ բերդի մը պատուարութիւնը կու տայ դիտող աչքերու՝ իր հոյակապ քարերովը եւ աշտարակային ճարտարապետութիւնովը։ Սրահին մեծ ծաղիր պատուհանները կը բացուին Հիւսիս եւ Արեւմուտք, այցելուներուն աչքին առջեւ պարզելով համայնատարած պատկեր մը՝ բնութեան գիւթիչ տեսարաններով զարդարուն. ոտքերուդ տակ փռուած է Ամըզի դաշտը՝ իր յուրդի հունձքերով ու բազմաթիւ գիւղերով, որոնք հոս հոն ցրուած կանանչ պուրակներու պատրանքը կու տան. Աֆրին եւ Օրէնթէս գետերու արծաթէն տակ պսպղացող ճերմակ գիծերը՝ ակօսելով բերդի հողը կ'երթան կ'անհետանան Արեւմուտքի հորիզոնին վրայ բարձրացող Ամանոսեան լեռներու անտառոտ ստորոտը, ուր Ամըզի լայնափեռի լիճը միապաղաղ լռութեան մէջ կը խոկայ անցեալը։

Վանքին դիրքը գեղեցկատեսիլ ու հմայիչ է իր բոլո՛ր կողմերուն վրայ։

Բլուրին Արեւմտեան ստորոտը եւ մօտակայ դաշտին մէջ մէկ ժամուայ տարածութեան վրայ կառուցուած են բազմաթիւ հիւրանոցներ եւ տաճարներ։ Հիւրանոցները բարձրադիր եւ երկյարկանի են, ընդհանուր առմամբ շինուած սրբատաշ քարերէ։ Սիւնազարդ սրահներ, պատշգամներ, քանդակուած սիւնազլուխներ մարմարինէ լայն սանդուխներ կը գտնուին առատօրէն կիսաւեր վիճակի մէջ, որոնց գոյութիւնը ենթադրել կու տան թէ՝ հիւրանոցները կրնային ընդունիլ այցելող իշխանները, կոմսերը եւ տէրութեանց մեծամեծները՝ հանգստաւէտ պայմաններու տակ։ Նոյնպէս միւրաւոր ուխտաւորներու համար ապահոված էր բնակութեան անհրաժեշտ պէտքերը լայնօրէն։

Փլատակուած հիւրանոցներու մէջ այժմ մը բնակին եզիտիներ, կազմելով երկու անջատ գիւղեր. այս գիւղերէ դուրս դեռ կը գտնուին շատ մը կիսաւեր հիւրանոցներ որոնք քիչ աշխատութեամբ նորոգելով կրնան գործածելի բնակարաններ դառնալ։

ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԸՆԴՈՒՆԱԾ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ

Միացեալ Նահանգաց նախագահը չարունակ նուէրներով կը ռմբակոծուի։ Նուիրատուներէն շատերը անձնական նպատակ կը հետապնդեն։ Օրինակ, ծխախոտավաճառներ կան, որոնք կ'ուզեն իրենց գիրերնին ծանուցանել, ուրիշներ կ'ուզեն իրենց արտադրութիւնները, ապրանքները ծանուցանել այս եղանակով։ Քալիֆորնիա կը ղրկէ իր նարինջները, յուսալով այդ կերպով պիտի կրնայ նպաստաւոր գետին մը շահիլ իր մրցորդին՝ Ֆլորիտայի նարինջին դէմ։ Սիկարի գործարանատէրերը իրենց սիկարները կը ղրկեն նախագահին, որպէսզի ան չծխէ իրենց մրցորդ գործարանատէրերու սիկարները։ Հեղինակներ եւ հրատարակիչներ կը ղրկեն իրենց գրքերը, յուսալով որ նախագահը գոյցէ քանի մը խօսք ըսէ այդ գրքերու նկատմամբ։

Նոյնիսկ ոմանք Տօքթ. Լէյվիվիտ, Մասաչուսէթէն, ջանացած է կարգադրել քննելու նախագահ Հուվըրի ոտքերը, որպէսզի այս առթիւ հրատարակութիւններ ըլլան, սակայն հնարքը չէ յաջողած։

ՄԵՐՕՐԵԱՅ ԾԻԾԱՂՆԵՐ

ՈՐՈ՞Ւ ԿԸ ՊԱՏԿԱՆԻ ԵՐԿԻՆՔԸ

ԻՏԱԼԻՈ՛Յ...

Իտալական ջրօդանաւերու տորմիղը Յունաստան, Թէմալխատան, Պուլկարիա եւ Լեհաստան այցելելէ յետոյ, վերադարձաւ... Մուսոլինիստան։

Դիկտատոր Մուսոլինի ալ օդանաւային փոխ—նախարար Պալպոյի հետ Օրպէթելլօ երթալով դիմաւորեց օդանաւորդները եւ օդանաւորդներուն հրամցուց կրակէ ճառ մը։ Օդանաւորդները յոգնած վիճակի մէջ բռնկուած էին այդ ճառը մարսել։ Մուսոլինիի ճառին ճառագայթերով օդանաւորդները լուսաւորուեցան, թէ կարեւոր գործի մը լծուած են, այսինքն՝ երկինքը գրաւելու։

Մուսոլինիի ճառէն յետոյ հարցուցեր է օդանաւորդներուն.

— «Է՛, սիներ, որո՞ւ կը պատկանի երկինքը»։

— Իտալիո՛յ, Իտալիո՛յ... մեզի՛, մեզի, — պատասխաներ են բոլորը միաձայն։

Եւ իրաւ երկինքը Իտալական կալուած մըն է, կատարեալ գաղթավայր։ Երբ ժամանակին Պապն ալ իր Վատիկանեան առանձնաշնորհումներն ա՛լ ձեռք ձգեց՝ հիմակ երկինքը եղաւ կաթոլիկ Իտալիոյ սեփականութիւնը։

Չէ՞ որ Աստուծոյ Արքայութիւնը երկինքի մէջ է։ Եւ չէ՞ որ Արքայութեան բանալին Պապի մէջքէն կախուած է։ Երկինքի տէրն ու տիրականը Իտալացիներն են, պրծա՛ւ։

Բողոքականները, օրթոտոքսները եւ լուսաւորչականները անէրկինք մնացին։ Թո՛ղ զլանայ ու ժանկոտի։ Ասկից վերջ երկինք ունենալու համար գոնէ յետ մահու, հարկ է ազգափոխ եւ կրօնափոխ ըլլալ, այսինքն՝ կաթոլիկ իտալացի։ Այլապէս չիք փրկութիւն։

Երկինքի երկու տէրերն են Մուսոլինի եւ Պապ։ Երկինքի ծառաներն ենք, հայերս, պիտի խորհիք։ Այդպէս չէ սակայն։

ՀԱՅԵՐԸ...

Զինադադարին Վենետիկի Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանը կ'այցելէ նախկին սան մը եւ դպրոցին սրահին մէջ ճառ մը կը խօսի աշակերտութեան, նիւթ ունենալով հայկական կոտորածները։

Ճառէն վերջը կը հարցնէ աշակերտներուն.

— Ո՛վ ձեր մէջէն կրնայ ըսել թէ Աստուած ինչո՛ւ կոտորել տուաւ հայերը...

Լռութիւն։ Ոչ ոք կրնայ պատասխանել այս գերկրօնական ու գերմարդկային հարցման։

Երկու վայրկեանի խորհրդաւոր լռութենէ վերջ բանախօսը հանդիսաւորապէս կը յայտարարէ.

— Աստուած պէտք ունէր հրեշտակներու մեծ խումբի մը։ Շատ մտածեց, թէ ո՛ր ազգէն ընտրէ այդ խումբը։ Ամենէն առաքինի, ամենէն սուրբ ցեղը հայերը։ Եւ կոտորել տուաւ հայերը որպէսզի անոնցմով շինէ իր հրեշտակախումբը։ Ուրեմն, մեր նահատակներուն համար պէտք չէ որ ողբանք ու Ապրիլ Տասնըմէկեան սգատօնը սարքենք, այլ պէտք է ողբանք որ մեզ արժանի չըրաւ Աստուած ու մենք կ'ապրինք։ Իսկ մեր մեռելներուն համար մենք պէտք է Ապրիլ Տասնըմէկին պարենք, խմենք, երգենք եւ զուարճանանք։

— Այս մարդուն քարոզութեան կը հետեւին... Ռամկավարները։ —

Ինչպէս կը տեսնուի երկինքը ամբողջովին իտալական չէ սակայն, երբ այնտեղ հայկական զօրաբաժին մը կայ, զինուած փողերով, թմբուկով եւ սրբութեամբ։

Ռամկավար ծերակոյտը որոշած է զօրացնել, քանակը աւելցնելով, երկնային հայ հրեշտակաց զօրախումբը, պայքար մղելու համար Դաշնակցականներու դէմ անշուշտ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ...

Շատ կարեւոր պարագայ մը կայ, զոր պէտք չէ անտեսել։ Երբ Մուսթաֆա Քէմալը Իզմիրը գրաւեց, Պոլսոյ թերթերը բարբարոս ցնծութեան մէջ էին։ Օր մը հասարակաց նաւակով երբ Ոսկեղջիւրի մէջ կը ճամբորդէի, տարիքոտ թուրք մը ըսաւ ինծի.

— Ո՛չ, ի՛նչ լաւ, ի՛նչ լաւ... Ա՛լ Յունական անիծեալ դրօշակը պիտի չտեսնենք...

— Կարելի չէ, — ըսի։

— Ինչպէս թէ կարելի չէ, — ըսաւ խոժոռ խոժոռ ինծի նայելով...

— Երկինք նայեցէ՛ք, — ...

Մարդը գլուխը վեր առաւ ու ըսաւ.

— Է՛, ի՛նչ կայ...

— Ի՞նչ կայ... Յունական դրօշակին գոյները... կապոյտ եւ ճերմակ... Երկինք եւ ամպ... Ամբողջ երկինքը Յունական է...

— Անկցի՛ ուրեմն երկինքը, — ըսաւ թուրքը քէնոտած։

ԲՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐԸ

Բոլշեւիկները սակայն երկինքէն առաջ կ'ուզեն տէր ըլլալ երկրին։ Անոնք քաջ վստահ են որ երբ անգամ մը երկրին տէր ըլլան կրնան անմիջապէս գրաւել երկինքը։ Երկիրը կրակի կուտան եւ երկինքը կը կարմրցնեն։ Հրդեհի վայրերը կ'ունենան կարմիր երկինք։ Սակայն, ամբողջ աշխարհը գրաւելու համար բոլշեւիկները պէտք ունին Մալէզաթիւ դարերու — այսինքն՝ տասը հազար դարու։

Եւ տասը հազար դարու աշխատանքէն վերջ երկար ատեն չեն կրնար տէր ըլլալ երկինքին, քանի որ աշխարհը չարաթէ մը մոխիր կը դառնայ եւ երկինքն ալ կը ստանայ իր նախկին գոյնը՝ կապոյտ ճերմակ։

ԹԻՒՐՔԻԱ

Եւ որպէսզի ազգերու մէջ նոր վէճ մը չստեղծուի երկինքի համար, լաւագոյն է զայն յանձնել... Թիւրքերուն։

Քիչ մըն ալ թող երկինքի հրեշտակները ջարդուին։ Այսպիսով թերեւս մեր ճակատագիրը կը փոխուի։

Ո՛վ Երկինք, գթա՛ մեզի։

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

(«Հ»)

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ամերիկացի հովիւ մը հետեւեալ խրատները կու տայ ամուսիններու, անոնց միջեւ տեւական երջանկութիւն ապահովելու համար։

1.— Ընտրեցէ՛ք ամուսին մը, ամենէն աւելի անոր դաստիարակութեան նախապատուութիւն տալով:

2.— Շատ մը միութեանց խզման յաճախակի գլխաւոր պատճառը՝ կնոջ առանձին կերակուր եփելու անկարող ըլլալն է:

3.— Առտնին տնտեսութեան մասին փորձառութիւն ունենալը դրամօժիտէ մը աւելի կ'արժէ:

4.— Ամենոյն եւ կնոջ միջեւ համերաշխութեան գաղտնիքն այն է որ կինը գիտնայ պէտք եղած ժամանակը լռել:

5.— Երբ կ'ուզէք ձեր ամուսինին ցոյց տալ թէ կատարեալ կին մը ունի, տուէք անոր այն տպաւորութիւնը որ ինք կատարեալ ամուսին մըն է:

6.— Միշտ ներողամիտ եղէք ձեր կեանքի ընկերոջ թերութիւններուն վերաբերմամբ:

7.— Համբերատարութեամբ մտիկ ըրէք ձեր ամուսինին խօսքերը եւ ուշադրութիւն ցոյց տուէք, գոնէ երեւոյթապէս, անոր բոլոր պատմածներուն:

8.— Սիրեցէ՛ք ձեր ամուսինը եւ անդադար հոգ տարէք անոր երջանկութեան:

ՀԱՅ ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԽՈՍՐՈՎ ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ
Տօքթօր Իրաւագիտութեան
Ընկերակցութեամբ
ՇԷՅԽ ԱԶԻԶ ԷԼ ՀԱՇԷՄԻ
Կ'ստանձնէ ամէն տեսակ
դատեր
Բարեխիղճ եւ արագ գործ
Դիմել՝ Khan Antoun Bey Beyrouth

ԷՆՎԷՐ ՓԱՇԱՅԻ

ԱՐԿԱԾԱԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԵՂԵՐԱԿԱՆ ՎԱԽՃԱՆԸ

Պուխարիի նախկին էմիր Սաիտ Ալիմ Խան, վերջերս հրատարակած է «Ճնշուած Պուխարիի ձայնը» խորագրով գրքոյկ մը, որու մէջ կը պատմէ զանազան դէպքերը որ տեղի ունեցան իր երկրի մէջ Զարական Ռուսիոյ քայքայումէն յետոյ։ Ան կանգ կառնէ պոլշեւիկներու դէմ կատարած իր պատերազմներուն վրայ որոնք ձախող անցան եւ ինք ստիպուեցաւ փախչիլ Քապուլ, նոյն այն Ամանուլլահ թագաւորին քով որ, փախուստ տուաւ իր երկրէն Աւղաններու իր արդիական բարենորոգումներուն դէմ եղած [illegible] տամբութեան հետեւանքով։ [illegible]

Էմիրի այս պաշտօնական կեանքէն մենք կը վերցնենք [illegible] մասը որ կը վերաբերի Էնվէր փաշային։

Էմիրի Աւղանիստան փախչելէն յետոյ իր զինուորները կը շարունակէին դիմադրել կարմիր բանակներուն։ Իր զօրավարներէն Իպրահիմ պէյ, կարմիրներու կողմէ գրաւուած պուխարական Հիսար քաղաքի միջնաբերդը պաշարած միջոցին, կ'իմանայ որ Էնվէր փաշա իրեն ընկերացող 27 թիւրքերով Պախարաէն գալով կուգէ Արեւելեան Պուխարի (Հիսար) անցնիլ։ Հոս խօսքը կուտանք նոյն ինքն Էմիրին.

«Անոր ժամանումը Քուլապ-Թէփէ, Իսլամութեան պաշտպաններուն մէջ, յայտարարուեցաւ Իպրահիմ պէյի։ Այս վերջինը իր կարգին ինծի տեղեկացուց, թողելով ինծի վճռելու բոլոր Իսլամներու Խալիֆային փեսային ճակատագիրը։ Այս լուրը ստանալուս պէս հրամայական մը գրեցի Իպրահիմ պէյի, եւ իր ուշադրութիւնը [illegible] րեցի այն իրողութեան վրայ, Էնվէր փաշա փորձառու եւ վարպետ մարդ մըն է [illegible] կան գործերու մէջ։ Հետեւաբար [illegible] րին յորդորեցի որ զինք ընդունի պատուով եւ իրեն ըսէ որ, եթէ կ'ուզէ մեր դատին համար կռ[illegible] մենք իր վրայ վստահութիւն [illegible] նինք, բայց հակառակ պարագային իրեն կը մնայ անցնիլ գետէն (Ամու Տարիա) եւ հեռանալ մեր քովէն.

«Այս հրամանը ստացած [illegible] լով, Իպրահիմ պէյ իր զին[illegible] րը հաւաքեց եւ Էնվէր փա[illegible] գնաց։ Զինք բերաւ իր քով [illegible] աստիճանին վերաբերեալ պատիւ[illegible] ներով եւ իրմէ խնդրեց որ բաց [illegible] տրրութիւն տայ իր անձնական [illegible] պատակին վրայ։ Էնվէր փաշա [illegible] լամ ժողովուրդին ծառայելու [illegible] փաք յայտնած ըլլալով, ընդունուեցաւ Իպրահիմ պէյի բանակին մէջ եւ անցաւ բանակին գլուխը»։

Էմիրը կը պատմէ որ Էնվէր փաշա տարի մը ծառայեց [illegible] հանուր հրամանատար պուխարական բանակներու եւ յաջող[illegible] պոլշեւիկներէն ետ առնել [illegible] պուխարական նահանգներ։

Իպրահիմ պէյ, այն ատեն [illegible] գափար ունեցաւ Էմիրը երկիր [illegible] բերելու։ Էնվէր հակառակ կարծիք յայտնեց։ Ան կը կարծէր [illegible] վիճապետ հրաւիրելէ առաջ պէտք էր յաջողութեամբ հետապնդել [illegible] տերազմական գործողութ[illegible]

Քիչ ժամանակ յետոյ, [illegible] տարածուեցաւ Աւղանիստ[illegible] Էնվէր փաշան սպաննուած է[illegible] Պուխարայի Էմիրը կ'ըսէ որ [illegible] սպաննուեցաւ կռիւի մը ընթացքին Պալճուանի պատերազմին տակ, Քուպան Պայրամի օրը, 1922ին, [illegible] մարմինը թաղուեցաւ Չաքան Պըրէլի Սուլթան դամբարանը։

Այս վախճանը ունեցաւ Թիւրքիոյ նախկին պատերազմական նախարար Էնվէր փաշայ Թիւրքիան պատերազմի մէջ մղողը դարձաւ իր քաղաքականութեան։

ԱՄԵՐԻԿՈՒՀԻՆԵՐԸ ԵՐԿԱՐԱՀԱՍԱԿ ԿԸ ԴԱՌՆԱՆ

Այսօրուայ ամերիկացի գոլէճական աղջիկները երթալով բարձրահասակ կը դառնան, որովհետեւ քիչ թէթեւ հագուստ կը հագնին, շատ աւելի բացօթեայ մարզանք կ'ընեն։

ՊԷՅՐՈՒԹ–ՆԻՒ–ԵՈՐՔ 18 ՕՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

BYRON LINE

ՊԱՅՐՆ ԼԱՅՆ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑԱՒ

ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ ԵՒ ԱՐԱԳ ԵՐԹԵՒԵԿ ՊԷՅՐՈՒԹ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԻՋԵՒ

ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆԻ ՃՔԵՂ. ՊԱՅՐԸՆԸ, ՈՐ ՈՒՆԻ 22,000 ԹՕՆ ՏԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ ՀԱՍՆԻ ՄԵՐ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ 28 ՕԳՈՍՏՈՍԻՆ ԵՒ ՊԻՏԻ ՄԵԿՆԻ ՆՈՅՆ ՕՐԸ ԺԱՄԸ 16 ԻՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ԲԻՐԷ ԵՒ ՆԻՒ ԵՕՐՔ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՎ ՃԱՄԲՈՐԴ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ՀԱՄԱՐ

ԱՅՍ ՇՈԳԵՆԱՒԸ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ՃԱՄԲՈՐԴ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՀԱՄԱՐ ՇԱՏ ՁԵՂՋԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ, ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵՒ ՃԱՄԲՈՐԴ ՄՕՆԹԷՎԻՏԷՕՅԻ ՊՈՒԱՆԷՍ ԱՅՐԷՍԻ ՋՈՒԳԱԴԻՊՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՄՊՈՒՐԿ ՍԻՒՏ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀՍԿԱՅ ԵՒ ՇՔԵՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ՆՈՅՆՊԷՍ ԳՈՒՊԱՅԻ ՄԵՔՍԻԿԱՅԻ ԵՒ ԲՈԼՈՐ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԻՋՈՑԸ ԱՊԱՀՈՎ ԵՒ ՀԱՆԳԻՍՏ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ. ԱՊԱՀՈՎԵՑԷՔ ՁԵՐ ՏԵՂԵՐԸ ԴԻՄԵԼՈՎ ՍԻՒՐԻՈՅ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԴ. ԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ

ՃՈՐՃ ՏԷՏԷՕՂԼՈՒԻ

ՊԷՅՐՈՒԹ ՖՈՇ ՓՈՂՈՑ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՍՑԷ COLUMBUS BEYROUTH

ՓՈՍԹԱՐԿՂ ԹԻՒ 806. ԹԷԼԷՖՕՆ 8-45

Մեր հայկական բաժնի գործակալն է Տիար ԵՐՈՒԱՆԴ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ, որուն կրնաք դիմել մեր գրասենեակներուն մէջ, ի Ֆօշ փողոց, կամ վրանաքաղաք Տիար Ստեփան Խըրլաքեանի գրասենեակը, ուր է դիւրութիւն յարգելի յաճախորդաց մեր ընկերութեան պատասխանատու բժիշկը ձրի պիտի դարմանէ աչքի հիւանդութիւններ։

ՔԱՂԱՔ. ԼՈՒՐԵՐ ԵՒ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼԱՀԷՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ ԲԱՑՈՒԵՑԱՒ

Լահէյ.— Խորհրդակցութեան բացման ժողովին նախագահեց վարչապետ Մ. Վան Պլօքլանտ, որուն աջ կողմը նստած էր Մ. Պրիան և ձախը՝ Մ. Սնօտէն: Մ. Վան Պլօքլանտ բանալով ժողովը բարի գալուստ և Հոլանտայի բարեմաղթութիւնները բերաւ Խորհրդաժողովին յաջողութեան համար: Մ. Պրիան պատասխանելով ըսաւ թէ ներկայ պատուիրակները պիտի աշխատին բարեացակամութեամբ՝ վստահ թէ պիտի յաջողին իրենց ջանքերուն մէջ և որով թէ իրենց փոխադարձ շահերուն և թէ խաղաղութեան խնդրին ծառայած պիտի ըլլան:

Մ. Շթրէզման խօսելով մասնաւորապէս ըսաւ թէ ըլլալիք խորհրդակցութիւնները կապ ունին խաղաղութեան վերջնական կազմակերպութեան հետ, և հետևաբար պիտի ազդեն բոլոր երկիրներու քաղաքական կացութեան վրայ: Ըսաւ թէ ինք համամիտ է համաշխարհային տնտեսական համաժողովի մը և մաղթեց որ նախկին թշնամի պետութեանց մէջ արդիւնաւոր գործակցութիւն մը սկսի: Մ. Սնօտէն ձայնակցեցաւ ատոնց բոլորին և իր ցաւը յայտնեց Մ. Բուա քարէի և Մ. Միւլլէրի բացակայութեան համար: Մ. Սնօտէն յայտարարեց թէ անգլիոյ համար ըլլալիք հատուցման գումարները շատ քիչ ըլլալուն, յոյս ունի թէ ժողովը պիտի կրնայ անդրադառնալ անոնց:

Լոնտոն, 6 (Ռ.) — Կ'ըսուի թէ Գերմանիոյ պաշտօնական շրջանակները կ'ըսեն թէ Հռենոսի պարպումին հարցը այևս վիճաբանութեանց նիւթ չի կրնար ըլլալ և թէ ան բոլորովին անկախ է միւս բոլոր հարցերէն:

ԼԱՀԷՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Հռոմ.— Տրուած ըլլալով որ Իտալիոյ տեսակէտը նոյն է Ֆրանսայի և Պելճիքայի հետ, ու է Եունկի ծրագիրը նոյնութեամբ ընդունիլ, անոնք Լահէյի ժողովին մէջ միացեալ ճակատ մը պիտի կազմեն: Պաշտօնական շրջանակները մեծ դժուարութիւններ կը նախատեսեն Անգլիոյ կողմէ: Եթէ բանակցութիւնները ձախողին Եւրոպա, ակամայ պիտի ենթարկուի Ամերիկայի տնտեսական և քաղաքական ազդեցութեան:

Լահէյ.— Կը կարծուի թէ Խորհրդաժողովը երկար պիտի տևէ: Գլխաւոր կէտն ալ Հռենոսի պարպումին հարցն է: Գալով հատուցումներուն խնդիրը կը կայանայ Գերմանիոյ հատուցումներուն գումարը 125 միլիոնէն 99 միլիոնի իջեցնելուն մէջ, վճարելի 36 տարեվճարներով:

ԻՐԱՔՕ-ՊԱՐՍԻԿ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պաղտատ.— Պարսկական արտակարգ դեսպան Սամի խան Նէյսալ Թագաւորին հետ ճաշեց: Լաւատեղեակ շրջանակները կը հաստատեն թէ Իրաքի և Պարսկական կառավարութիւններու համաձայնութեան մը յանգած են բոլոր առկախ հարցերուն շուրջ և համաձայնութիւնը պիտի կնքուի յառաջիկայ շաբթու մէջ:

ԱՆԳԼՕ-ԵԳԻՊՏՈՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երկար ատենէ ի վեր շարունակուող Անգլօ—Եգիպտական բանակցութիւնները վերջացած են և ստորագրուած է 25 տարուան ուժ ունեցող համաձայնագիր մը երկու տէրութեանց միջև, որ կը բաղկանայ 16 յօդուածներէ և որուն կարևորները կը ստորագրենք ստորև.—

1. Անգլիական կառավարութեան Եգիպտոսի զինուորական գրաւումը վերջ գտաւ:

4. Այն պարագային որ կողմերէն մէկը խզում մը ունենայ երրորդ պետութեան մը հետ, համաձայնագիր կնքող կողմերը միասին պիտի աշխատին անհամաձայնութիւնը կարգադրելու խաղաղական միջոցներով Ազգերու Դաշնակցութեան և միջազգային նմանօրինակ պարտականութիւններու համաձայն:

5. Պայմանագիր կողմերը յանձնառու կ'ըլլան օտար երկիրներու մէջ ներկայ դաշնագրին տրամադրութեանց հակառակ ընթացք մը չբռնել և իրարու հանդէպ խոչընդոտներ չյարուցանել: Անոնք օտար երկիրներու մէջ իրարու հակառակ քաղաքականութեան չպիտի հետևին և ուրիշ պետութեան մը հետ միւսին վնասող դաշնագրութիւն մը չպիտի կնքեն:

7. Եթէ հակառակ յօդուած 4ի տրամադրութեան պայմանագիր կողմերէն մէկը պատերազմի բռնուի, միւս կողմը, որպէս դաշնակից, անմիջապէս անոր օգնութեան պիտի փութայ, համաձայն 1-երդ յօդ.ի տրամադրութեան: Մասնաւորապէս՝ պատերազմի և կամ պատերազմի սպառնալիքի մը պահուն Եգիպտոս իր հողին վրայ Անգլիոյ պիտի ընծայէ իր կարողութեան սահմանին մէջ ամէն դիւրութիւններ և աջակցութիւն, ըստ նաւահանգիստներուն, օդային կայաններուն և հաղորդակցութեանց միջոցներուն գործածութիւնը:

Տրուած ըլլալով որ փափաք կայ եգիպտական և բրիտանական բանակներուն մարզանքը և գործելակերպը նոյնացնել, Եգիպտոս յանձնառու կ'ըլլայ որ այն պարագային իբր օտար զինուորական մարզիչներու էտք ունենայ զանոնք ընտրէ բրիտանական հպատակներէն:

9. Սուէզի ջրանցքին պաշտպանութեան համար, որ անհրաժեշտ է բրիտանական կայսրութեան զանազան մասերուն հաղորդակցութեան համար, Եգիպտոս կ'արտօնէ Անգլիան որ իր հողին վրայ, 32րդ երկայնութեան արևմտեան արևելքը գտնուող տարածքին երկուստեք համաձայնութեամբ որոշուելիք տեղերու մէջ պահէ այնքան զօրք, որքան օգտակար դատէ.

ՏՕՔԹ. ԱՐԱՄ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

...անդ կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէն առաջ 9-12 և կէսօրէ վերջ 2,30-5

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱԼԷՊԻ ՇՈՒՐՋ ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ ԻՋԱՒ

Մէսքէնէի հիւսիսային արևելեան կողմը, 6 քիլոմեթր հեռու, ֆրանսական օդանաւ մը երբ կը թռչէր շատ ցածէն, կիյնայ քանի մը թեթև վնասներ կը կրէ:

Օդանաւորդը նորոգելէ վերջ աւրուած մասերը, կրկին կը թռչի, բայց յանկարծ նոր խանգարման մը պատճառաւ երկրորդ անգամ կիյնայ: Երկու օդանաւորդները մէկը ճնշմամբ կը մեռնի իսկ միւսը ծանրօրէն կը վիրաւորուի:

Մէսքէնէի ոստիկան ժանտարմաները վիրաւորը կը փոխադրեն Հալէպի հիւանդանոցը և զինուորական իշխանութեան կ'իմացնեն արկածը:

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԱՔՍԱՏԱՆ ՄԷՋ

Մաքսատան պաշտօնեաները կարևոր գողութիւն մը երևան հանած են, որու հեղինակները՝ Զատոր Վարդանեան և Պետրոս Քօրքորեան ձերբակալուած են, երբ անոնց գողցուած ապրանքները կը ծախէին:

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ ՄԸ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

Անգլիական թագաւորական ընտանիքէն «Տիւչէս օֆ Պէտֆօրտ», որ օդանաւով կը ճամբորդէ և Հնդկաստանէն կու գայ, իջեւանած է Միւսլիմիէի օդակայանը, ուրկէ պիտի մեկնի Լոնտոն դառնալու օդանաւով:

ԳԻՒՂԱԳՆԱՑՆԵՐ ԿՈՒԳԱՆ

Պաղտատ չոգենաւով 900 ճամբորդներ ցամաք ելան, որոնցմէ 307 զինուորականներ, մնացածը եգիպտացի գիւղականներ, որոնք ուղղակի լեռ բարձրացան:

ՖՕԶԻ ԿԱԶԻՒ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Դամասկոս հրատարակուող «Շաապ» թերթը կը կարծէ որ Ֆօզի Կազիի սպանութեան հեղինակները անոր բանտարկուած ընտանիքի անդամներն են:

Կ'ըսեն թէ Ֆօզի Կազիի կինը կը սիրէր իր ամուսնոյն եղբօր որդին՝ Րիտան, որու հետ խօսակցիլ արգիլուած էր իրեն իր ամուսնոյն կողմէ:

Այժմ հարցաքննութեան տակ կը գտնուող ինքնաշարժի վարիչ մը յայտարարէ որ մասամ Կազին և Րիտան յաճախ ինքնաշարժով հեռուները պտոյտի կ'երթային: Այս յաճախակի տեսակցութեանց կը նպաստէր մասամ Կազիի ծնողքին Ֆարիէ փաշայի տան հեռաւորութիւնը, ուր շատ անգամ կ'երթար անիկա:

Դամասկոսի դատական իշխանութիւնը թելադրած է լրագրողներուն որ ոևէ հրատարակութիւն չընեն Ֆօզի Կազիի սպանութեան շուրջ, չի դժուարացնելու համար դատարանի գործը:

ԿՌԻՒ ՄՍԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Անցեալ ուրբաթ օր, հին Մազարաթի մէջ, կռիւ մը ծագեցաւ մսավաճառներու և կօշկակարներու միջև, և այնքան սուր հանգամանք մը առած է չուտով որ կօշկակարներու մուրճերն ու մսավաճառներու դանակները իրենց միջամտութիւնը բերած են կռիւին: Բազմաթիւ վիրաւորներ մնացած են պատերազմի դաշտին վրայ, մինչև որ ոստիկանական կարևոր ուժեր հասած են դէպքին վայրը:

Այս կռիւին պատճառ եղած է քրիստոնեայ կօշկակարի մը մահմետական աղջկան հետ ունեցած տեսակցութիւնը, որուն հետևանքով մսավաճառները զայրացած յարձակած են կօշկակարին վրայ: Այս անգամ կռիւը ֆօշկակարի և մսավաճառի գոյն առած է և անխտիր մասնակցած են բոլորը:

ԵՐԿՈՒ ԳՈՂԵՐ Կ'ՍՊԱՆՆՈՒԻՆ

Հալէպի մէջ, գիշեր ատեն, երկու գողեր Քօլօնէլ Ժամմէի բնակարանէն ներս կը մտնեն, որը արձակուրդով Փարիզ մեկնած ըլլալուն, զինուոր մը իբրև պահակ կ'սպասէր բնակարանը:

Պահակ զինուորը երբ կը տեսնէ որ անծանօթներ ներս մտած և սենեակները կը խուզարկեն, իսկոյն զէնքը կ'առնէ և կը կրակէ: Գողերէն երկուքը գետին կը փռուին անշունչ, իսկ միւս երկուքը պատուհաններէն կրնան վար նետուիլ և խոյս տալ:

ԿԵՍԱՐԻԱՑ ՈՐԲԵՐԸ ՀԱՍԱՆ

Կեսարիոյ որբերը, թիւով 61 հոգի, 37 մանչ, 24 աղջիկ, Պէյրութ հասան և ընդունուեցան Հ. Բ. Ը. Միութեան Քէլէկեան—Սիսուան որբանոցին մէջ: Աղջիկներուն ամենատարեցը հազիւ 10—12 տարեկան կայ. ընդհանրապէս բաղկացած են 7—8 տարեկաններէ իսկ մանչերը 10—15 տարեկան, հազիւ քանի մը որբեր 18—19 տարեկան կան:

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԿԱԽԱԿԱՑՈՒՄԸ

Ինչպէս կը յիշեն ընթերցողները, Սուրիոյ խորհրդարանը երրորդ անգամ ըլլալով կախակայուած էր Բարձր Յանձնակատարութեան կողմէ, ազգայնականներու բռնած անհաշտ ընթացքին պատճառաւ:

Անցեալ շաբաթ, խորհրդարանի զիւանը տպուած յայտարարութիւններ հանած և գրկած էր զանազան թերթերու խմբագրութեանց և Փարիզ: Տեղական թերթերէն շատեր հրատարակեցին վերջ այդ յայտարարութիւնը, ուր կուտային անոնց տեսակէտներուն: Ցայտարարութիւնը բուռն կերպով կը բողոքէր, իրենց երկրին շահերուն դէմ նկատելով այս կախակայումը:

Առջի օր խումբ մը Պէյրութցի ազգայնականներ ևս բողոքագիր մը գրկած են Փարիզ, բողոքելով Սուրիական խորհրդարանի կախակայման դէմ:

ՑՈՅՑԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Դամասկոսի ազգայնականները պատրաստութիւններ տեսած էին, 11 օգոստոս, Սուրիոյ ազգայնական խորհրդարանի կախակայման տարեդարձին առթիւ ցոյցեր ընելու քաղաքին մէջ: Բայց կառավարութիւնը իմանալով միջոցներ ձեռք առած և արգիլած է ոևէ ցոյց կամ հաւաքոյթ: Կարգադիր յանձնախումբը բողոքած է այս արգելքին դէմ:

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԽԱԶԱԳՈՂ ՄԸ

Քանի մը տարի առաջ սնանկացած հրեայ վաճառական մը, որ իր եղբօր և ազգականներուն օգնութեամբ կրցած էր կրկին գործի ըսկըսիլ և վստահութիւնը շահիլ տեղացի մեծ վաճառականներու, նոր խաչագողութիւն մը ընելով հեռացած է անծանօթ ուղղութեամբ:

Մ. Շ. Ղ. ստորագրութեամբ ան կարգ մը մեծ խանութանտէրներու անունով քամպիալներ պատրաստած է և կեղծած անոնց ստորագրութիւնները: Ցեղոյ այդ մուրհակները ծախած է պանքաներուն և պայմանաժամը չի լրացած ինք մեկնած քաղաքէն: Երբ մուրհակներուն վճարման ժամանակը կը հասնի, պանքան կը հրաւիրէ վաճառականները որ գան և վճարեն իրենց պարտքերը: Վաճառականներ կը զարմանան, բայց երկար չի տևեր չուտով երևան կելլէ խաղը:

Ա Զ Դ

Սեր. Վեր. Միութեան Պէյրութի Մ. Ճիւղի Նորընտիր վարչութիւնս ստացած է հետևեալ նամակը Ամերիկայի Կեդր. Վարչութենէն, որը ուշադրութեան կը յանձնենք անդամոց Ազգ. Առաջնորդարանին և բոլոր Ազգ. մարմիններուն.—

Յարգելի Հայրենակիցներ,

Կեդր. Վարչութիւնս կը փափաքի որ Պէյրութի մէջ ամէն հայրենակից առանց բացառութեան հնազանդի կայուածոց յանձնախումբին՝ Տօքթ. Փօթուգեան, Ա. Արիստակէսեան և Մ. Պօյաճեանի որոշումներուն: Սոյն յանձնախումբը ամէն լիազօրութիւն ունի վարչութեանս կողմէ ոևէ հաշուեքննութեան և նպաստի խնդիր պէտք է անոնց ներկայացուի, որոնց որոշումը պարտաւորիչ է: Ներկայիս ոևէ Նորընտիր վարչութիւն չի վաւերացուիր կեդրոնիս կողմէ: ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉ.

ՍԵՐ. ՎԵՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Նորընտիր վարչութիւնս, նկատի ունենալով որ Կեդրոնի կողմէ նշանակուած այս երեք հոգինոց յանձնախումբը լիազօրուած է վարելու Հայրկ. Միութեան բոլոր գործերը, կը ներկայացնէ իր հրաժարականը և իր մօտ գտնուող կնիքն ու պաշտ. թուղթերը կը յանձնէ սոյն մարմնին:

ՍԵՐ. ՎԵՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՊԷՅՐՈՒԹԻ Մ. ՃԻՒՂԻ
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԷ ԱՇԽԱՐՀ

ՆՈՐ ԾՆՈՂ ԾԵՐՈՒԿ ՄԸ...

Ճօ Փոմէրոյ անուն բանտարկեալ մը, 53 տարիէ ի վեր, առաջին անգամ ըլլալով Զարզթաունի բանտէն լոյս աշխարհ հանուած է, բանտին մաս կազմող ագարակ մը փոխադրելու համար:

Բանտարկեալը արտակարգ վերաբերում ունեցած է քաղաքին այսօրուայ կեանքին ու նոր պայմաններուն հանդէպ որ ուրիշ աշխարհի մը տպաւորութիւնը թողած են իր վրայ: Զարմանքի մէջ ինկած աչեհր մարդը, մէկ ու կէս ժամուայ ճամբորդութիւն մը ըրած է ինքնաշարժով, որ ոչ միայն առաջին անգամ կը նստէր այլ նոր կը տեսնէր այս վազող սնտուկը: Ճամբու ընթացքին պատեհութիւն ունեցաւ տեսնելու սաւառնակներ, ինքնաշարժ հեծանիւներ և չոգեշարժ թռնատարներ: Մարդը այնքան հետաքրքրուած է այս վերջին տեսակ կառքերով, որ կենալու փափաք յայտնած է զայն մօտէն դիտելու համար: Տեսած է նաև առաջին երկնամերձ շէնքերը և սարսափով կառքին խորը թաղուած է երբ ոստիկանը անոնց բարձրութիւնը ցոյց տուած է: Այս առթիւ, կայքի մը միջոցին, «տաւրաչխարհիկ» մարդը առաջին անգամ ըլլալով պաղպաղակ կերած է:

— Ուրեմն ալ ձի չկա՞յ, եղած է մարդուկին միակ հարցումը, այս զարմանալի աշխարհին մէջ իր ճամբորդութեան միջոցին:

Ճ. Փոմէրոյ տասնեօթը տարեկանին բանտարկուած է իր եղբօր քոյրիկները սպաննած ըլլալուն համար: Այն ատեն կախաղանի դատապարտուած էր, բայց յետոյ պատիժը փոխուած է ցմահ բանտարկութեան:

3,000,000 ԲՈՐՈՏ ԱՇԽԱՐՀԻ ՎՐԱՅ

Աշխարհի վրայ 3,000,000 հոգի բորոտութենէ վարակուած են: Ատոնցմէ 12,000 կը գտնուի Ֆիլիպեան կղզիները, որոնք կ'իյնան Միացեալ Նահանգաց տիրապետութեան տակ: Ամերիկա ուրկանոց մը (բորոտանոց) հաստատուած է Մանիլայէն 200 մղոն հարաւ, ուր 6,000 հոգի կը դարմանուին այս ահարկու հիւանդութենէն: Մանիլայի մէջ ալ կայ Սան Լազարօ հիւանդանոցը, ուր մեծ թուով բորոտներ կան:

Ֆիլիպեան կղզիներու Զէպու վայրը Ամերիկա հաստատած է բորոտներու արգելարան մը, ուր ներկայիս 325 հիւանդներ կը դարմանուին: Այս վայրը քաղաքի մը երևոյթն ունի, որովհետև բորոտները իրենք են որ կը կառավարեն համայնքը:

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Օթթաւայէն կը հաղորդեն թէ Գանատայի ազգային հարստութիւնը կը գնահատուի 27,687,000,000 այսինքն 27 միլիառ, և 687 միլիոն տոլար: Այս գումարին 28,99 առ հարիւրը երկրագործութիւնը կը կազմէ, 26,14 առ հարիւրը՝ հողային է, և 10,66 առ հարիւր չոգեշարժ երկաթուղիները:

ՔԻՉ ՄԸ ՍԻՍԱՂ

Բ. ՊԱՏԱՍԽԱՆ "ՍՂՈՑԻՆ"

Սղոցն անտէր Աստմնաւոր
Հիչ չը նայած բեռի ծանր,
Ակռան նետէ առոր անոր
Քէչէ կապած ունիմ լաւ որ:
Սղոց Կամէկ երկ սեւ երես
Մէջտեղ ինկած գիտունի պէս
Թինն կոփեն սուտեր պէսպէս
Լաւն ու գէշը բրած անտես:
Ծօ դուք ո՞վ էք որ չէք ճանչնիր
Թուրիկին եւ կօշիկին իր,
Ու կ'ըսէք թէ Ֆեսդ կարմիր
Եց մի ըրէր այլ ուղիղ դիր:
Ծօ Զեզ ի՞նչ պէտք իրեն Ֆեսը
Աղուոր կամ գէշ սեւ երեսը
Գիտէք դուք որ Զեզի պէսը
Զ'արժեր անոր կեսին կեսը:
Ծօ Զեզ ի՞նչ պէտք աղուղ կամ ոչ,
Քանի չըներ ոչ ոքին կոչ,
Մէկ ալ եղեր «Սղոց»ն անկոչ
Մարդ կը փնտռէ ճուրջն ամբողջ:
Նայելու չէ բարակն ու ճաոս,
Զեզ տալու է ապտակ ու սաս,
Որ խնեքի պէս չըլլէք անդ աստ
Գրիչ ճարժէք սուտ ու անփաստ:

Մ. ԹՈՒՐԻԿԵԱՆ

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ԵՕԹԸ ՀՐԱՇԱԼԻՔՆԵՐԸ

Նիւ Եորքի Աւետրականներու Ընկերակցութիւնը տեղեկագիր մը հրատարակած է, որու համեմատ մեքենագէտներու, ճարտարապետներու և իմացական ու աւետրական մարդոց կարծիքով Նիւ Եորք քաղաքի եօթն հրաշալիքներն են հետևեալները.

1 և 2.— Երկու թանգարանները, Բնական Պատմութեան, և արուեստից ու Պատմութեան: Աշխարհի մէջ չկայ քաղաք մը, որ այսքան ընտիր ու թանկարժէք հաւաքածոներ ունենայ:

3.— Նիւ Եորքի ջուրի դրութիւնը, որ աշխարհի մէջ ամէնէն ընդարձակ, լաւագոյն կառուցուածք և անթերի գործողն է: Ունի 100 մղոնէ աւելի ջրմուղներ:

4.— Նիւ Եորքի ենթուղիներու — subway — դրութիւնը:

5 և 6.— Բէնսիլվանիոյ և Նիւ Եորքի Սէնթրըլի երկաթուղիի կայարանները:

7.— Իսթ Րըվըրի վրայ ձգուած մեծ կամուրջները: Ասոնցմէ Պրուքլինի Կամուրջը, քարաշէն նրբարուեստ աշտարակներով, մեծագոյն կամուրջն է ամբողջ աշխարհի մէջ:

Նշանաւոր ճարտարագէտ մը հրաշալիքներու կարգը կը դասէ Վուլվըրթի շէնքն և ուրիշ երկնաքերձներ: Հրաշալիքներ կը համարուին նաև Ֆիֆթը Էվընիւն 34րդէն մինչև 50րդ փողոց, Սէնթրըլ Բարքը, Շէյքըսփիրի Պարտէզը, Կրաթի դամբարանը, և Ս. Հովհաննու Մայր Եկեղեցին: Ցայտնապէս աւանդական եօթը թիւը կարճ կու գայ Նիւ Եորքի հրաշալիքները համրելու ու դասաւորելու համար:

ՀՈՒՎԸՐԻ ՄԷԿ ԳԻՐՔԸ

Նախագահ Հուվըրի և Տիկին Հուվըրի գիրքը — Georgius Agricola Merallica, որուն օրինակները նախապէս կարելի էր ստանալ 15 և 20 տոլարով, այժմ հազիւ կարելի է ձեռք բերել 150էն 200 տոլարի վճարումով, և գիրք հաւաքողներու գուշակութեամբ այս գինը պիտի հասնի 1000 տոլարի, մինչև Հուվըրի պաշտօնավարութեան վախճանը: Այս գիրքէն միայն քանի մը հազար օրինակներ տպուած և անոնք ալ Նախագահ Հուվըրի կողմէ նուէր տրուած էին գործակից ճարտարագէտներու, մատենադարաններու և բարեկամներու:

ԼԻՆՏՊԸՐԿԻ ԳԻՐՔԸ

Ամերիկացի ականաւոր պատմագիր Ֆրանգիս Թրէվլեան Միլլըր, յատուկ ընկերութեան մը խնդրանքով և երկու տարուան աշխատութեամբ, պատրաստած է գիրք մը, որ կը պարունակէ պատմական լուսանկարներ ու պաշտօնաթուղթեր Լինտպըրկի գործունէութեան նրկատմամբ, ինչպէս նաև աշխարհի ամէն կողմէ անոր ստացած պատուանշանները, չքանշաններն ու մրցանակները:

Պատմագիրը կ'ըսէ. «Իբրև մէկ յաղթանակը՝ մարդուն բնութեան տարրերուն դէմ մղած վեցհազարամեայ պայքարին, Լինտպըրկ 280,000 մղոն ճամբայ կտրած է օդի մէջ ինչ որ կը նշանակէ աշխարհի շուրջը դառնալ տասներկու անգամ ու աւելի. Լինտպըրկ 8,400 թռիչք կատարած և 8,600 ճամբորդ փոխադրած է առանց մէկ հատ իսկ կեանքի կորուստի: Աւելի 3150 ժամ անցուցած է ամպերու մէջ: Անիկա այս պահուս Ատլանտեանէ Խաղաղական Ամերիկեան ցամաքը կը կտրէ տասնևհինգերորդ անգամ ըլլալով: Լինտպըրկ պատուանշաններ ու պատիւ ստացած է տասնեւութը պետութեանց վեհապետներէն կամ նախագահներէն, և մօտաւորապէս հարիւր քաղաքապետներէն: Դէմ առ դէմ տեսած է մօտաւորապէս 50,000,000 ժողովուրդ, ստացած է 3,000,000 նամակ և 300,000 հեռագիր կլոր թիւերով: Իր լուսանկարներուն թիւը 50,000է աւելի է: 2,500,000 հոգի այցելած է Սէնթ Լուիզի Լինտպըրկեան թանգարաններ:

ՆԱԽԱԳԱՀ ՀՈՒՎԸՐԻ ԿՇԻՌԸ ՊԷՏՔ Է ՊԱԿՍԻ

Նախագահին անձնական բժիշկը, Տօքթ. Ճօրճ Պուն, կ'ըսէ թէ Նախագահ Հուվըր պէտք է իր կշիռէն 10 փաունտ պակսի: Այս է պատճառը որ Նախագահը Սպիտակ Տան մարզադաշտին վրայ գնդակ կը խաղայ Միացեալ Նահանգաց Փերագոյն ատեանի դատաւորներուն հետ:

ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

ՅՈԲԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Մեր մամուլը ո՛րքան տեղ տըւաւ անունին այս մեծ ու մաքրամարդուն, որուն յոբելեանը պիտի տօնուի․ զինքը մօտէն ճանչցող բարեկամներն ու գաղափարական ընկերները՝ իրենց յիշատակի և զմայլանքի արտայայտութիւններն հրատարակեցին այն չափով, որ չափով անհրաժեշտ էր և արժան, և կամ թէ, մտածուած ու ծրագրըւած աշխատանք մը կատարուեցաւ պաշտելի յոբելեարին կեանքն ու գործը մեր ցեղի ամէն մէկ խաւին, ամէն մէկ շերտաւորումին․ և նամանաւանդ, մեր նոր սերունդին ներկայացնելու։

Մեզի, մտաւորապէս այդպիսի շնորհք մը կը պակսի և թերևս անոր համար որ, մենք պատ մը չենք ուզեր ստեղծել հարթին մէջ գրուած ծանրութեան արժէքի մասին, ու հաւասար ծանրութիւն ներկայացնող ադամանդին և երկաթին հանդէպ՝ երևան կը բերենք միևոյն վերաբերումը։

Որոշել յետոյ թէ Աւետիս Ահարոնեանի յոբելեանը պիտի տօնուէր, կազմուեցան յանձնախումբեր, թերթերուն մէջ եղան կարգ մը թռուցիկ կոչեր… և ահա բոլորը։

Ճիշդ այնպէս, ինչպէս թէ կոչ մը ուղղուած ըլլար ազգին, կարեւոր ձեռնարկի մը համար օգնութիւն խնդրելու, ու այդչափ միայն։

Աւետիս Ահարոնեանը սոսկ անհատ մը չէ, և ոչ իսկ, մեծ ու մարտական կուսակցութեան մը գաղափարական վեհերանը միայն։ Ան՝ մեր ազատագրական պայքարի, մեր զարթօնքի, վերածնութեան և յեղափոխութեան մեծագոյն առաքեալն է, մեր ազգային համատարած վշտի և տառապանքի հարազատ և անխարդախ արտայայտիչն է, մեր հերոսական ամեհի խոյանքներուն, բռնակալութեան դէմ՝ ընդվզումի և գերագոյն բողոքի մարմնացումն է, և հետևաբար, նա անխտիր կերպով սեփականութիւնն է մեր ազգային բոլոր հատուածներուն, և բոլոր տարբեր զանգուածներուն։

Ծնած ու մեծցած երկնակարկառ Մասիսի քղանցքին մօտիկ, դաստիարակուած ու թրծուած Կովկասի լանջքին, սակայն և այնպէս, Աւետիս Ահարոնեան իր թրքահայ եղբայրներուն աւելի հետաքրքըրւեցաւ, իր ազնուական սրտի սէրն ու գուրգուրանքը չխնայեց անոնց, լացաւ անոնց վիշտը, մխիթարութեան խօսքեր բրաւ և ազատ ու անկախ կեանքի չքնաղ ներարկեց անոնց հոգիներուն մէջ։

Ու Աւետիս Ահարոնեանին լացը․․․։

Անոր արցունքը՝ հոգիէն, սրտի խորերէն կը բղխէր, նման իր հայրենի գաւառի պաղ աղբիւրներուն, ուր մօր մ'անմեղ արցունքին։

Մինչև այսօր, կը գտնուին մարդիկ, որոնք Աւետիս Ահարոնեանի լացին էութիւնն ու խորութիւնը չհասկցան և տակաւին շատ է թիւը անոնց, որոնք չհասկցան իմաստն անոր աշուղական տխուր երգերուն, և եղան շատեր ալ, որ անոր ազնուական արտասուքն ու տրտում երգերը՝ յուսահատ սրտի մը տկար և ունայն ճիչը նկատեցին։

Բայց անոնք որ տեսած ու զգացած են հրդեհներու բարակ ու երկար ծուխին յաջորդող կարմիր և բոցավառ կրակին հմայքն ու ճախրանքը, անոնք միայն կրնան գաղափար կազմել Ահարոնեանի երգերու մասին։

Անոր ամէն մէկ երգը, որքան ալ արտաքնապէս պարզ ու թախծոտ, բայց և ներքնապէս գիտակցական է։

«Քնի՛ր իմ բալիկ, օրօր էլ արա՛
Դու լաց մի՛ լինիր, ես շատ եմ լացել»։

Մանուկն օրօրող մայրը, — նաւզէն, այդ երկու մեղմ ու տխուր տողերուն մէջ, օրօրոցի մանուկին՝ իր բողոքն է որ կը փոխայ, և թերևս անոր համար որ, իր բողոքը, միս ու ոսկոր դառնայ իր նորածնին մէջ, ու երբ նա օր մը մեծնայ ու հասակ քաշէ, հասկնայ թէ ինչո՞ւ ինքը «շատ էր լացել»։ Երկու կարճ ու երևութապէս անպաճոյճ տողերուն մէջ, բանաստեղծը գրեր է խտացումը ամբողջ մեծ գիտակցութեան մը։

Ու մայրը, մասնաւորէն՝ կ'անդնի ընդհանուրին։ Ու ալ կը զգաս որ վիշտը անձնական չէ։ Ու նա քայլ մ'անդին, կը կենայ ու կ'ընդարձակէ իր բողոքի շրջանակը։

«Կարաւանն անցաւ, բարձած արցունքով
Սեւ անտառներում ծուխն չոքած մնաց.
Ա՛յն մեր աշխարհի դարդ ու զուլումն է,
Դու լ[ա]ց մի՛ լինիր, ես շատ եմ լացել»։

Օրօրոցի մանուկը պէտք է, որ իմանայ թէ իր աշխարհի ցաւն այնքան է շատցեր, որ ուղտի կարաւաններով անոր արցունքը կը փոխադրեն, և որուն հսկայական ծանրութեան ներքև, վիթխարի անտառները «ծունկ կը չոքին»։ Ու բաւական չէ որ նորածինը գաղափար կազմէ արցունքի ծանրութեան մասին, այլև պէտք է գիտնայ թէ այդ արցունքը «իր աշխարհի դարդն ու զուլումն է․․․»։

Ու բանաստեղծը, այսպէս, օրօրոցէն կը սկսի իր դասը։ Մանուկը՝ մօր կաթին հետ պիտի կուլ տայ բողոքի բառերը, որ շուտ «ծիլ և բոյ քաշէ»։ Եւ ալ կը հասկցուի թէ ամեն մի այդ անհատական արցունքը՝ վրէժի համար է։

Ցաւագնած չէ մայրը, կուլայ, այո, անզօր կը զգայ ինքզինքը, կ'արտասուէ անընդհատ, բայց և օրօրոցի մէջ ծիլ իր յոյսի արագ բողբոջումին մէջ է որ մխիթարութիւն կ'որոնէ։ Ու յոյսի այդ կայծին է որ կը փարձնէ կեանքին սենիք, և երկնքին օրերու հոսանքը կարը, ա՛յնքան ցանկալի կերպով կը պատկերէ փշահար մօր մը երեւակայութեան սլիտակ պատառին վրայ։

Աւելի ուժեղ և տպաւորիչ ընելու համար, նաւզէն իր հոգիին ամբողջական վիշտն ու բովանդակ մաղձը կը թոթուէ իր պզտիկի սրտին մէջ, որ նա, ոչ միայն մեծնայ ու «բոյ քաշէ», այլև դառնայ «սև վրէժ»։

«Կարիս նեա մէկցել սեւ վիշտ ծծի՛ր,
Հոգուդ մէջ թո՛ղ նա սեւ վրէժ դառնայ,
Ծլի՛ր, բոյ քաշիր, բոյի՛դ ես դուրսյ պատն,
Դու լաց մի՛ լինիր, ես շատ եմ լացել…»։

Բանաստեղծը՝ մէկէն չի պատմեր իր շուրջը կատարուած անարդարութեան դէմ, իր կրքին ամենահունութիւնը զսպելու անկարող մարդու մը պէս, անվերջապէս չի հառաչեր։ Իր բողոքը բնական է, և ցասումին համեմատական վերելքի՝ տեղին։ Իր արտայայտութիւններուն մէջ՝ գաղափարներու ընդհանուրը միայն այն ատեն տեղի կուննենայ, երբ բաւական միջոց բոլորած է երկու հակընդդէմ ուժերու միջև։ Սիամանթօի պէս, ամէն վայրկեանէն հաւասար վրէժի երգը չի չեփորեր, կը փախնայ անշէն և անպատրաստ խաժամուժը ոտքի հանելէ, որովհետև, կը զգայ թէ վայրկենական պոռթկումը կը նմանի շուտով մարող լուցկիի մը, որ նպատակին ծառայելէ աւելի կրնայ զայն վիժեցնել։

Րաֆֆիին պէս, թէև չի բարձրանար ուժնչերիններուն յեղափոխական քարոզ խօսելու անոր պէս, ժողովուրդի հոգիկան աշխարհի պատրաստութեանը ծառայող գաղափար պատկերները յարձակողներ, պահանջելով որ խաչ, խաչվառ, զէնքերն ու ծնծղան փչրելին, ձուլուէին, և անոնցմէ զէնքեր պատրաստուէին, տրամադրուելու համար գաղափարական պայքարին։ Կարծես կը սոսկայ այդպիսի խաչակրութեան մը գաղափարէն, և թերևս կը խորհի թէ նպատակին չի պիտի ծառայէ Մեծն Աղեքսանդրի պէս սուրը նետել հանգոյցի մը, որ դարերն են հիւսեր մարդոց հոգիներուն մէջ։ Կորիզ մէկէն նմանօրինակ հանգոյց մը, պիտի նշանակէր ժողովուրդին նուիրական բանալ անդունդներու սարսափին, պիտի նշանակէր կորել հոգիներուն մէջ մնացեալ բարոյական, սրբութեան և անձնազոհութեան զգացումները։

Հետևանքը։

Բառս մը միայն։

(Շար.) Գ. ԳԵՂԱԿ

ԵՐԱԶՆԵՐԸ

Ենթագիտակցական մտքի կամ անձնաւորութեան յատկանշական մէկ կողմն ալ ընականօրէն երազներով արտայայտուիլն է։ Ֆրէօյտեան մեթոտով, անոնք, կեանքի մէջ չիրականացած, զսպուած պտուղներու պոռթկումներն են, որոնք իրենց ելքը կ'որոնեն ենթագիտակցականով, և մասամբ գոհացում կուտան մեզի խորհրդաւոր պատրանքով մը։

Երազները ընկերայնքը բառական նշանակալից է։ Անոնք կը չեշտեն հոգեկան վիճակներու յարաբերական արժէքը՝ լինի՝ արժէքաւորութեան և քնոյ մէջ, կը հաստատեն տևական յատկանիշը մեր անգիտակցական յիշողութեան և կը ցոյցնեն ենթագիտակցական մտքի համակրութիւնը ինքզինքը խորհրդանշական ձևերով քօղարկելու։

Երազները բացատրելու նաև բառական տհաճելի են, ինչպէս մղձաւանջի պահու մը, ուր ենթական երբ արթննայ, չի կրնար ինքզինքը ձերբազատել հոգեկան այդ անհուն տեսիլքէն։ Բոլոր գործարանաւորութիւնը կը տաժէ հող, հոգեկանէն աւելի, ջղայրկուծ, մեքենային խոտիլէնք, զգայարանքներու բթացում և թերևս անմարզելութիւն կը տիրապետեն մղձաւանջային պատկերատեսութեան մը առջև։ Ցայտնի է որ, գիտակցութեան կորսուածով, անձնաւորութեան մէկ ուրիշ մասը շատ արթուն և շատ գործօն եղած է։

Ենթագիտակցական գործունէութեան արտառոց արտայայտութիւններէն մէկն ալ քնաշրջիկութիւնն է, որուն մէջտ կ'ընկերանայ իրապաշտականը (Realistic), ուրիշ բառով, ո՛չ միայն տեսողութիւն, մտային պատկեր, այլ և գիտաստնութիւն կայ (քնոյ մէջ քալող)։ Հակառակ ատոր սակայն, ենթակային զգայարանքները անգործ են, մնած, ինչպէս խաղաղութեամբ քնացող մանկան մը։

Քնաշրջիկը իր թափառումներուն մէջ իր երազին պարունակած պատկերները և առարկաները միայն կը տեսնէ։ Եթէ անձ մը մօտենայ իրեն՝ ան չի տեսներ, կամ խօսի իրեն՝ պիտի չպատասխանէ, ցորչափ այդ անձը քնաշրջիկին երազին առարկան եղած չըլլայ։ Միջավայրի և պարագաներու այս բացարձակ բաղկութիւնը շատ վտանգաւոր է անոր համար, որ ան կրնայ անկում ունենալ կամ գահավէժ բարձրութիւններէ վար իր յուռ տրամադրութեան մահով փրջացնելու համար։

Հոգեկանապէս դրդուած (աղեղին վրայ) բոլոր տպաւորութիւնները երբե՛ք ամբողջովին չեն կորսուիր։ Անոնք են որ զանազան ձևերով, պատկերներով, կ'երևան երազներու մէջ։ Ինչպէս յիշեցինք, անգիտակից մտային վիճակներու մէջ տրամաբանութիւն չկայ․ միայն հոգեբանականն է գործօնը, ուստի իբրև կանոն, երազներու ատեն տրամադրական, իրարու զօդուած պատկերներ կամ դէպքեր սպասելու չենք ընդհանրապէս, սպասելու ենք հատուածական և ծամծմուած բեկորներ, թէև ատոնք կրնան իրական թուել ենթակայական մտքին համար։

Զարմանալի բան մը ալ սա է, որ երազներու ատեն, ենթագիտակցականը թէ՛ յղացող է և թէ՛ հանդիսատես։ Նատերը պատահած է անշուշտ զիտելը, ամենայն լրջութեամբ, իր իսկ չուզարկաւութեան, ուր անտրամաբանութիւնը կ'երևայ, սակայն, այդ անձանչելի է անգիտակից մտքին համար։

Հիփնոսային ժամանակ ան ենթական ինքզինքը մնած կը կարծէ, եթէ միայն այդպէս թելադրուի իրեն։

Պօրիս Սիտիս հետևեալ փորձով կը հաստատէ քննադատական զգացման զուրկ անգիտակցականը․—

Հարցում․— Ո՞ղջ ես։

Ենթական (որ հիփնոսային տակ է)․— Այո՛։

Հ․— Ո՞չ, դուն մեռած ես։

Ե․— Այո, կը խորհիմ թէ մեռած եմ։

Հ․— Որչա՞փ ատեն է մեռած ես։

Ե․— Քանի մը օր առաջ։

Հ․— Ի՞նչ հիւանդութեամբ։

Ե․— Չեմ գիտեր, ճիշդ մեռայ։

Հ․— Ձիս կը լսե՞ս և կը զգա՞ս։

Ե․— Այո՛։

Հ․— Բայց ինչպէ՞ս կը զգաս եթէ մեռած ես։

Ե․— Չեմ գիտեր։

Խորհրդանշականութիւնը (Symbolism) հիմնովին երազի յատկանիշներէն մէկն է։ Սեռային խորհրդանշական բանադրանք (anathema) կը համարուին անոնց կողմէ, որոնք չեն ճանչնար սեռը իբր բնական և անխուսափելի փուլը կեանքին։

Սեռը, ինչպէս Ֆրոյտ կը գտանի, մեր հոգեկան սպրուններուն պատռնուողունին վրայ կը բազմի և անտրամադրական պիտի չլինի, որ մեր կեանքը գունաւորող այդ յուզումնական արտայայտութիւնը չ'զգացնէ ինքզինքը երազներու մէջ։ Աւով բան չ'ուղղիր անշուշտ, որ ուրիշ անձնական փորձառութիւններ, որոնք մեզ շատ կը չահագըրգռեն չեն զար մեր երազներուն մէջ։

Տօքթ. Գ. Ս.

ԱԶԴ

«Ազդակ»ի մէջ ծրի յայտարարութիւն բացարձակապէս չի դրուիր, որու կողմէ ալ ըլլալ ղրկուած ըլլայ։

Այն բոլոր յայտարարութիւնները, որոնք կը հրատարակուին մեր թերթին մէջ, ենթակայ են վճարման։

ԱԶԴԱԿԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ԱԽՏԵՐՈՒ ԱՒ[…]
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Գաղտնիք չէ, որ Թուրքիէ[…] վեներական ախտերը տարածո[…] են սոսկալի չափերով։ Եւ [...] չէ, որ թուրք մամուլը ահ[…] կը հնչեցնէ, իսկ թուրք կառ[…] րութիւնը բժշկական մարմ[…] զրկեց Անատոլուի ամէն կո[…] տեղւոյն վրայ քննութիւններ[…] տալու և չարիքը սահմանափ[…] լու նպատակով։

Գոնիա, Սեբաստիա, Խարբ[…] այս երեք գլխաւոր նահանգներ[…] մէջ գարմանատուններ հաստատ[…] ցան և քննական մարմիններ[…] կուսցուն զանազան շրջաններ[…]

Կառավարութիւնը բացառի[…] բերով, ատամն ևսեմ ու պասա[…] գի խորութեան, բոլոր թրքա[…] տակներու բժշկական քննութ[…] պարտաւորիչ յայտարարեց, իրաւասութիւններ տալով. Ան[…] լու զրկուած բժշկական մարմի[…] րու նախագահներուն։

Քննութիւնները սկսան 19[…] և մէկ տարուան ընթացքին բերքի բժշկական մարմինը գտ[…] 143,426 քննուածներէն 98,[…] վարակուած էին զանազան [...] բական ախտերով։ Իսկ Սեբաս[…] 283,210ի վրայ արձանագրեց 123[…] ֆրանկախտէն վարակուած հի[…] նոր տարեշրջաններու մէջ։

1927-1928ին բժշկական մա[…] ները իրենց գիրենք անզօր զին տիրող սոսկալի վարակ[…] ներուն դէմ։ Թէև գարմանու[…] չարունակուեցան, բայց միջո[…] տած ու անզգալի թափով, գի[…] թիւնը կը պարտէր գեղերու յութեան և միջոցներու անբ[…] րարութեան պատճառով։

Անցեալ տարի ընկերակի[…] գումարուած բժշկական համա[…] վը—խիստ գաղտնապահութեա[…] կառավարութեան տեղեկագրեց[…] նի մը նահանգներու քննութ[…] արդիւնքը և խոստովանեցաւ[…] թուրք ժողովուրդին 109էն 68[…] բակուած է ազնուական հիւա[…] թիւններով և դատապարտուա[…] մեռնելու, եթէ ամբողջական գա[…] նումները չձեռնարկուի։

Կառավարութիւնը տեղեկա[…] վերջ ահաւոր իրականութ[…] ինքզինքը անզօր գտաւ սեփ[…] միջոցներով պայքար չարուն[…] լու և փոխտը կանխելու հա[…] Պիւտճէյի գլխաւոր մէկ մասը ւորականութեան յատկացուա[…] լով՝ մնացեալով կարելի չէ րեք սահմանափակել առանց ցաւի միլիոններու զոհողութ[…] Ու այդպէս թուրք ժողով[…] բախտը յանձնուեցաւ վ[…] միջոցներու «գթութեան» և յ[…] նարարուեցաւ թուրք մամուլի[…] րաստուցութեան յանցանք թե[…] րը։

ԿԱՐԴԱՑԷՔ և ՏԱՐԱԾԵՑԷ[…]
«Ա Զ Դ Ա Կ» Ը[…]

«ԱԶԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ Թիւ 2

ԿԱՐՄԻՐ ԹԱԹԻԿԸ

Գրեց՝ ԺԱՆ ՏԸ ԼԸՄԱՌ

Մատլէն կը վերյիշէր անոր յաջորդող ժամանակը — իր տղաքներուն անսահման հաճոյքը՝ իրենց մօտիկը գտնուող այս մեծ լիճին ափերը, իր անհուն հրճուանքը՝ որ կը զգար իր ամուսնոյն հետ լճին վրայ նաւակը թիավարելով, պողոտաներուն վրայ ինքնաշարժը սուրացնելով, հնօրեայ գղեակներ և կամ իրենց լաւ ստացակութեամբ համբաւ ստացած պանդոկներ այցելելով։ Բայց շուտով Հէրարտ ընտանիքին հետ յառաջ եկած մտերմութիւնը խանգարած էր իր երջանկութիւնը։ Ֆրանսուազ այնպիսի հրապուրիչ նազանքներով կը յարաբերէր Մարքին հետ, որ կը զայրացնէր Մատլէնը։ Թէպէտ մինչև այդ ատեն կասկած մը չէր ունեցած ամուսնոյն հաւատարմութեանը մասին, սակայն շուտով նշմարեց որ անիկա կը փոխուէր, հետզհետէ իրմէ կը խուսափէր։ Բնականաբար ինքը զուրկ չէր ինքնապաշտպանութեան միջոցներէ․ մէկ ամսուան ընթացքին անիկա բուռն պայքար մը մղած էր Ֆրանսուազի դէմ, հազար ու մէկ միջոցներով աշխատած էր ամուսնոյն զգացումները փոխել, փորձած էր իր պաղ վերաբերմունքովը հեռու պահել իր մրցակիցը, և արցունքներ յորդած՝ իր ընտանիքին ու անոր մտերմութեան առջև։ Բայց, բոլորը անօգուտ եղած էին։ Օրէ օր, Մարք ա՛լ աւելի կը պաղէր իրմէ, կը խուսափէր տունէն, անտարբեր կը դառնար, և այս, մինչև ա՛յն աստիճանին՝ որ իր զգացումներէն տարուած՝ ան սկսած էր ամէն ատեն իր կնոջ հետ բանակռիւ ունենալ, ու առանց նեղուելու, զայն իր տղայոց հետ առանձին ձգել բնակարանին մէջ։

Եւ չար բաղդը տակաւին կը հալածէր զինք․ իրենց խոր վստահութիւնը վայելող խնամակալ կինը, որ փոքրիկներուն ծնունդէն ի վեր հոգ տարած էր անոնց, իր հիւանդ քրոջը քով մեկնելու պարտաւորուած ըլլար ինքը հարկադրուած էր շատ մօտէն հսկելու զայն փոխանորդող կասկածելի աղջկան ընթացքին վրայ։

Եւ Մատլէն կը շարունակէր իր տխուր մտածումները իր կորսուած երջանկութեանը մասին․ շուտով արցունքներ դուրս յորդեցան իր աչքերէն ու գլտորւեցան ձեռագործին վրայ։ Ասիկա թեթևացում կամ սփոփանք մ'էր զոր շատ քիչ անգամ կը ներէր իրեն, բայց այս պահուս ա՛լ չէր կրցած ինքզինքը զսպել։

Արևուն ոսկիէ ճառագայթները, թափանցելով կաղամախիին կարճ ճիւղերուն մէջէն, կուգային հանգչիլ գեղատի կնկան սպիտակախառն մազերուն վրայ, որոնց հաղուագիւտ գոյնը, ատենօք յափշտակած էր Մարքը, սակայն անոր հաճոյք պատճառելու համար կտրել տուած էր զայն և հիմա ամուսինը զինք կը յանդիմանէր զայն ներկել չի տալուն համար։

Ցանկարծ երկու փոքրիկ թևեր պլլուեցան իր վզին շուրջ։

— Կուլա՞ս մամա, ի՞նչ կայ, լսեց եղաւ Սեպասթիէնի ձայնը, մենք քեզ չափազանց կը սիրենք և միշտ խելօք կը կենանք։

Ժանն ալ մօտեցաւ իր կարգին։

— Ինչո՞ւ կուլաս մայր, հիւանդ ես, ո՛վ վշտացուց քեզ…

Մատլէն արագօրէն սրբեց իր աչքերը․

— Չէ՛, բան չունիմ, դուք գացէք խաղացէք․ չափահաս մարդիկը այնպիսի հոգեր կ'ունենան զոր դուք չէք կրնար հասկնալ։

Սէպասթիէն զգաց որ իր միջամտութիւնը կը նեղէր իր մայրը, ուստի լռեց․ բայց, Ժան դեռ կը պնդէր․

— Պզտիկ եղբօրս համա՞ր է որ կուլաս…

Մատլէն ժպտեցաւ․

— Այո՛, լաւ գուշակեցիր։

Անիկա քանի մը ամսուան տղայ մը կորսնցուցած էր․ և Սէպասթիէն առոր կը վերագրէր այն տխրութիւնը Մատլէնի վրայէն տեսնուէր արձակուրդներու սկիզբէն ի վեր։ Փոքրիկ աղջիկը գրկեց իր մայրը և յետոյ բանալով իր եղբօրը ձեռքէն հեռացան անոր քովէն։ Անիկա հիմա կը հասկնար թէ իր մօրը վիշտը անյայտացած եղբօրը համար չէր։

* * *

—Մատլէ՛ն, յետմիջօրէին կրնաս ինքնաշարժով պտոյտներ կատարել, ես տունէն դուրս պիտի չելլեմ, ըսաւ Մարք իր կնկան, ճաշի սեղանէն ելլելով։ Քաղաքին մէջ ընելիք գործերուդ մասին կը խօսէիր․ օգտուէ՛ այս առիթէն և անկէ յետոյ, եթէ տրամադրութիւն ունենաս, բոլորս միասին Մէօրրիի կողմերը շրջագայութեան կ'ելլենք։

Ակներև էր որ Մարք Սէրթօ կը ջանար առտուան բանակռիւը մոռցնել տալ իր կնկանը։ Գուցէ իր անարդար վարմունքը իր խիղճը կը տանջէր և կամ կը վախնար որ իր կնոջ զգայուն նկարագիրը զինք յուսահատական փորձի մը մղէր զոր ինք ոչ մէկ գնով չէր ուզեր ունենալ։

Մատլէն շնորհակալութիւն յայտնեց և սիրով ընդունեց անոր առաջարկը։

— Հետս քաղաք պիտի տանիմ նաև երկու սպասուհիներն ու Սէպասթիէնը որ նոր կօշիկներու պէտք ունի, ըսաւ ան․ Ժանը թող քու քովդ մնայ։

Ժան քիչ մը վարանեցաւ յօժարելու, յետոյ մտածեց որ քաղաքի մէջ կատարուելիք յանձնարարութիւնները զինքը կը ձանձրացնէին։

— Այո, ես հայրիկին հետ պիտի մնամ պատուհանէն վեհ թօնով մը։

Վայրկեան մը վերջ, ինքնաշարժը կը սուրա[…] հետ տանելով չորս կին մարդիկը և մեծ տունը [...] թեան մը մէջ կը թաղուէր։

Մարք և Ժան նստած լճեզերքը կաղամախիին հովանաւորուած մեծ թուփի մը շուքին տակ [...] քանչիւրը խորասուզուած էր իր զբաղումին։ Մարք գիրք կը կարդար իսկ աղջիկը մանր քարեր շարէր իրեն պարտէզ մը շինելու համար։ Իր ներկայութիւնը մոռցած ըլլալու էր, որովհետև ձայնով մը անհասկնալի բաներ մը կը մռմռար։

— Ի՞նչեր կը մռմռաս, ըսաւ Մարք իր գլուխը առնելով։

— Բարեկամիս հետ կը խօսակցիմ։

— Բայց անոնք պատասխան չեն տար։

— Վնաս չունի։

— Ի՞նչ կը պատմես անոնց։

— Պատմութիւններ։

Մարք մօտեցած էր դիտելու համար լճին ափի[…] խնամքով ընտրուած սիրուն խճաքարերու շարքը։ Ժ[…] քաջալերուած իր հօրը շահագրգռութենէն՝ սկսաւ նոր բացատրել իր խաղը․

— Տե՛ս հայրիկ, սա կլոր քարերը աղջիկներ իսկ երկայնները՝ մանչեր։

— Հը՛մ, Սէպասթիէնն ու քեզ բաղդատելով կանոնը պէտք է որոշէիր։

— Հոգ չէ, երբ մեծնանք անիկա պիտի կլոր[…] իսկ ես պիտի երկայննամ։

— Լա՛ւ, տեսնենք ինչ կ'ընեն այդ աղջիկներն մանչերը։

— Կը ճամբորդեն․ աղջիկները Փարիզ կ'երթա[…] իսկ տղաքը՝ Լօնտօն։ Օվկիանի մէջ են և կապո կ'ա[…] տեն։

— Օ՜հօ՜, լսելի եղաւ ծիծաղկոտ ձայն մը երկու խ[…] ակիներուն ետևէն։

(Շար.) Թրգմ. Վ. ԿՈՐԻԻՆ